

Vysoká škola technická a ekonomická

v Českých Budějovicích

Metody výzkumu

Studijní opora pro kombinovanou formu studia

Garant: doc. PhDr. František Stellner, Ph.D.

Ústav podnikové strategie

Katedra humanitních studií

Autoři: doc. PhDr. František Stellner, Ph.D.,

Ing. Marek Vokoun, Ph.D.

Obsah

1	Anotace.....	4
2	Příprava na přednášky	10
2.1	Věda, vývoj a výzkum, jejich význam a funkce, současné trendy empirického výzkumu, současný diskurs.....	10
2.2	Metody výzkumu a základy výzkumné práce v oboru ekonomika podniku a management a příbuzných oborů	13
2.3	Plán a etapy výzkumné činnosti. Výzkumné téma, výzkumný problém a jeho formulace.....	17
2.4	Formulace hypotéz a výzkumných otázek	20
2.5	Problematika výzkumného souboru.....	24
2.6	Narativní výzkum, metoda dotazování, její charakteristika, užití dotazníků.....	27
2.7	Experimentální metody. Druhy experimentu, realizace, vyhodnocování	30
2.8	Kvantitativní výzkum (logika kvantitativního výzkumu, analýza kvantitativních dat), metody měření	33
2.9	Kvalitativně orientovaný výzkum	36
2.10	Kvalitativní přístup k analýze dat	40
2.11	Kvantitativní přístup k analýze dat	43
2.12	Kvantitativní přístup k analýze dat	47
2.13	Etika ve výzkumné práci	51
3	Příprava na semináře	54
3.1	Diskuse o úloze vědy a výzkumu v 21. století. Témata seminární práce.....	54
3.2	Shrnutí dosavadních zkušeností studujících s metodami výzkumu a základů výzkumné práce v oboru ekonomika podniku a management	58
3.3	Jak připravit plán (design) výzkumné činnosti, výzkumný projekt	62
3.4	Přehled fází empirického výzkumu. Procvičování jednotlivých kroků výzkumu ve skupinách.....	65

3.5	Opakování použitých metod v dosavadním studiu (metody sběru dat, druhy, charakteristiky, užití metody pozorování).....	68
3.6	Procvičování dotazování (rozhovor, dotazník)	71
3.7	Nácvik sběru dat, reflexe dotazníku (zhodnocení validity), vytvoření datové matice, ověření platnosti hypotéz, experimentální metody. Průběžný test.....	75
3.8	Procvičování pořízení a přípravy dat	77
3.9	Procvičování zpracování dat z kvantitativního výzkumu, vytváření modelu	82
3.10	Příklad postupu ověření platnosti hypotézy, kvantitativní výzkumná strategie. Experiment a kvaziexperiment.....	85
3.11	Zpracování výzkumných výsledků. Psaní vědeckého textu. Případová studie. Prezentace seminárních prací	89
3.12	Evaluace a její typy. Prezentace seminárních prací	93
3.13	Prezentace seminárních prací, procvičování antiplagiátorských programů a standardů chování výzkumných pracovníků.....	96

1 Anotace

Období	1. semestr/ 1. ročník
Název předmětu	Metody výzkumu
Vyučovací jazyk	český
Garant předmětu	doc. PhDr. František Stellner, Ph.D.
Garanční ústav	Ústav podnikové strategie
Katedra	Katedra humanitních studií
Vyučující (přednášející)	doc. PhDr. František Stellner, Ph.D.
Vyučující (cvičící)	doc. PhDr. František Stellner, Ph.D. Ing. Marek Vokoun, Ph.D. PhDr. Radek Soběhart, Ph.D.
Ukončení předmětu	zkouška
Poznámka k ukončení	docházka na seminářích 70 % včetně dalších poznámek garanta předmětu
Rozsah	2/2
Počet kreditů	5
Cíle předmětu výstupy z učení	Tento předmět se zaměřuje na přípravu a realizaci empirických studií v oblastech, které zastřešuje podnikové hospodářství (míněno s ohledem na činnosti, funkce podniku). Bezprostředním cílem je poskytnout studentům metodický aparát nejen pro diplomovou práci, ale i pro systematickou expertní práci v jakékoliv disciplíně podnikového hospodářství.
Výstupy z učení	Po úspěšném absolvování předmětu student: 1.1 popíše hlavní koncepty a principy empirického výzkumu, 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace, 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu, 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat, 1.5 navrhne výběrový soubor tak, aby byl reprezentativní vůči základnímu souboru, 1.6 realizuje výzkum, 1.7 interpretuje výsledky realizovaného výzkumu, 1.8 zhodnotí design empirického výzkumu a identifikuje jeho slabá místa.
Osnova předmětu	<u>Přednášky</u>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Věda, vývoj a výzkum, jejich význam a funkce, současné trendy empirického výzkumu, současný diskurs. (1.1) 2. Metody výzkumu a základy výzkumné práce v oboru ekonomika podniku a management a příbuzných oborů. (1.1, 1.2) 3. Plán a etapy výzkumné činnosti. Výzkumné téma, výzkumný problém a jeho formulace. (1.1) 4. Formulace hypotéz a výzkumných otázek. (1.3) 5. Problematika výzkumného souboru. (1.3, 1.5) 6. Narativní výzkum, metoda dotazování, její charakteristika, užití dotazníků. (1.3, 1.4, 1.5) 7. Experimentální metody. Druhy experimentu, realizace, vyhodnocování. (1.2, 1.3, 1.4) 8. Kvantitativní výzkum (logika kvantitativního výzkumu, analýza kvantitativních dat), metody měření. (1.2, 1.3, 1.4) 9. Kvalitativně orientovaný výzkum. (1.2, 1.3, 1.4) 10. Kvalitativní přístup k analýze dat. (1.3, 1.4, 1.5) 11.-12. Kvantitativní přístup k analýze dat. (1.6, 1.7) 13. Etika ve výzkumné práci. (1.6, 1.8) <p><u>Semináře</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diskuse o úloze vědy a výzkumu v 21. století. Témata seminární práce. (1.1, 1.2) 2. Shrnutí dosavadních zkušeností studujících s metodami výzkumu a základů výzkumné práce v oboru ekonomika podniku a management. (1.2, 1.8) 3. Jak připravit plán (design) výzkumné činnosti, výzkumný projekt. (1.1, 1.3, 1.8) 4. Přehled fází empirického výzkumu. Procvičování jednotlivých kroků výzkumu ve skupinách. (1.1, 1.2, 1.3) 5. Opakování použitých metod v dosavadním studiu (metody sběru dat, druhy, charakteristiky, užití metody pozorování). (1.2) 6. Procvičování dotazování (rozhovor, dotazník). (1.2, 1.4) 7. Nácvik sběru dat, reflexe dotazníku (zhodnocení validity), vytvoření datové matice, ověření platnosti hypotéz, experimentální metody. Průběžný test. (1.2, 1.3, 1.4, 1.6) 8. Procvičování pořízení a přípravy dat. (1.2, 1.3, 1.4, 1.6) 9. Procvičování zpracování dat z kvantitativního výzkumu, vytváření modelu. (1.2, 1.4) 10. Příklad postupu ověření platnosti hypotézy, kvantitativní výzkumná strategie. Experiment a kvaziexperiment. (1.5) 11. Zpracování výzkumných výsledků. Psaní vědeckého textu. Případová studie. Prezentace seminárních prací. (1.7, 1.8) 12. Evaluace a její typy. Prezentace seminárních prací. (1.6) 13. Prezentace seminárních prací, procvičování antiplagiátorských programů a standardů chování výzkumných pracovníků. (1.6)
Organizační formy výuky	přednáška, konzultace, seminář

Komplexní výukové metody	frontální výuka projektová výuka skupinová výuka – kooperace brainstorming kritické myšlení samostatná práce – individuální nebo individualizovaná činnost výuka podporovaná multimediálními technologiemi																															
Studijní zátěž	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th data-bbox="496 483 927 663" rowspan="2" style="text-align: center; vertical-align: middle;">Aktivita</th> <th colspan="2" data-bbox="927 483 1428 555" style="text-align: center;">Počet hodin za semestr</th> </tr> <tr> <th data-bbox="927 555 1198 663" style="text-align: center;">Prezenční forma</th> <th data-bbox="1198 555 1428 663" style="text-align: center;">Kombinovaná forma</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="496 663 927 719">Příprava na průběžný test</td> <td data-bbox="927 663 1198 719" style="text-align: center;">20</td> <td data-bbox="1198 663 1428 719" style="text-align: center;">38</td> </tr> <tr> <td data-bbox="496 719 927 775">Příprava na přednášky</td> <td data-bbox="927 719 1198 775" style="text-align: center;">13</td> <td data-bbox="1198 719 1428 775" style="text-align: center;">0</td> </tr> <tr> <td data-bbox="496 775 927 871">Příprava na seminář, cvičení, tutoriál</td> <td data-bbox="927 775 1198 871" style="text-align: center;">25</td> <td data-bbox="1198 775 1428 871" style="text-align: center;">46</td> </tr> <tr> <td data-bbox="496 871 927 927">Příprava seminární práce</td> <td data-bbox="927 871 1198 927" style="text-align: center;">18</td> <td data-bbox="1198 871 1428 927" style="text-align: center;">28</td> </tr> <tr> <td data-bbox="496 927 927 983">Účast na přednáškách</td> <td data-bbox="927 927 1198 983" style="text-align: center;">26</td> <td data-bbox="1198 927 1428 983" style="text-align: center;">0</td> </tr> <tr> <td data-bbox="496 983 927 1111">Účast na semináři/cvičeních/tutoriálu /exkurzi</td> <td data-bbox="927 983 1198 1111" style="text-align: center;">26</td> <td data-bbox="1198 983 1428 1111" style="text-align: center;">16</td> </tr> <tr> <td data-bbox="496 1111 927 1167">Účast na průběžném testu</td> <td data-bbox="927 1111 1198 1167" style="text-align: center;">2</td> <td data-bbox="1198 1111 1428 1167" style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="496 1167 927 1234">Celkem:</td> <td data-bbox="927 1167 1198 1234" style="text-align: center;">130</td> <td data-bbox="1198 1167 1428 1234" style="text-align: center;">130</td> </tr> </tbody> </table>			Aktivita	Počet hodin za semestr		Prezenční forma	Kombinovaná forma	Příprava na průběžný test	20	38	Příprava na přednášky	13	0	Příprava na seminář, cvičení, tutoriál	25	46	Příprava seminární práce	18	28	Účast na přednáškách	26	0	Účast na semináři/cvičeních/tutoriálu /exkurzi	26	16	Účast na průběžném testu	2	2	Celkem:	130	130
Aktivita	Počet hodin za semestr																															
	Prezenční forma	Kombinovaná forma																														
Příprava na průběžný test	20	38																														
Příprava na přednášky	13	0																														
Příprava na seminář, cvičení, tutoriál	25	46																														
Příprava seminární práce	18	28																														
Účast na přednáškách	26	0																														
Účast na semináři/cvičeních/tutoriálu /exkurzi	26	16																														
Účast na průběžném testu	2	2																														
Celkem:	130	130																														
Metody hodnocení a jejich poměr	pravidlo 70 % ku 30 % průběžný test 70 % seminární práce 30 %																															
Podmínky pro úspěšné absolvování předmětu včetně jejich hodnocení	Celková klasifikace předmětu, tj. body za závěrečný test (70–0) + body z průběžného hodnocení (30 - 0): A 100 – 90, B 89,99 – 84, C 83,99 – 77, D 76,99 – 73, E 72,99 – 70, FX 69,99 – 30, F 29,99 - 0																															
Informace učitele	Účast na výuce ve všech formách řeší samostatná vnitřní norma VŠTE (Evidence docházky studentů na VŠTE). Pro studenty prezenční formy studia je na seminářích a cvičeních povinná 70% účast.																															
Literatura povinná	<p>HENDL, J. a J. REMR, 2017. <i>Metody výzkumu a evaluace</i>. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1.</p> <p>PUNCH, K., 2015. <i>Úspěšný návrh výzkumu</i>. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5.</p> <p>VOCHOZKA, M. et al., 2016. <i>Metodika odborné práce</i>. 2. dopl. a rozš. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7468-108-0.</p>																															

Literatura doporučená	<p>BHATTACHERJEE, A., 2012. <i>Social Science Research: Principles, Methods, and Practices</i>. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127.</p> <p>BOHÁČKOVÁ, I. a I. BROŽOVÁ, 2017. <i>Hodnocení podnikatelské činnosti: metodická část</i>. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2743-6.</p> <p>HENDL, J., 2015. <i>Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat</i>. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2.</p> <p>HENDL, J., 2016. <i>Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace</i>. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9.</p> <p>MAREŠ, J., 2015. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. <i>Pedagogika</i>. 65(2), 113-142. ISSN 0031-3815.</p> <p>MOLNÁR, Z. et al., 2012. <i>Pokročilé metody vědecké práce</i>. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3.</p> <p>NOVOTNÝ, J. a J. SVOBODOVÁ, 2014. <i>Jak pracuje věda</i>. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6942-8.</p> <p>VLČEK, J., 2016. <i>Ekonomie a ekonomika</i>. 5. akt. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-190-3.</p> <p>VLČEK, J., 2017. <i>Makroekonomie a ekonomická analýza</i>. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-794-3.</p>
Webové stránky	<p>http://ec.europa.eu/research/openvision/pdf/rise/adams_impact_of_open_science_methods.pdf (přístupný přehledový text v angličtině)</p>
Publikační činnost	<p><u>Garant předmětu, přednášející a cvičící (doc. PhDr. František Stellner, Ph.D.)</u></p> <p>VOKOUN, M. a F. STELLNER, 2015. Czech economic historians and interdisciplinary approach. <i>Économies et Sociétés. Série "Histoire Économique Quantitative"</i>. 50(6), 857-875. ISSN 0013-0567.</p> <p>STELLNER, F. a M. VOKOUN, 2014. Internet, social sciences and humanities. <i>Human Affairs: Postdisciplinary Humanities & Social Sciences Quarterly</i>. 24(4), 492-510. ISSN 1210-3055.</p> <p>STELLNER, F., 2014. Vysoká škola ekonomická v Praze jako pokračovatelka Vysoké školy obchodní ČVUT. In: <i>Věda a technika v českých zemích mezi světovými válkami</i>. Praha: Národní technické muzeum, 81-86. ISBN 978-80-7037-245-6..</p> <p>KOZMANOVÁ, I., R. SOBĚHART a F. STELLNER, 2013. „Kulturní obrát“ jako impuls pro spojení hospodářských a politických dějin? In:</p>

Nové přístupy k metodologii hospodářských a politických dějin. Praha: Setoutbooks.cz, 10-44. ISBN 978-80-86277-77-6.

STELLNER, F. a M. VOKOUN., 2013. Udělování vědeckých hodností na Vysoké škole ekonomické v Praze v padesátých letech 20. století. *Politická ekonomie*. **61**(4), 316-332. ISSN 0032-3233.

Cvičící (Ing. Marek Vokoun, Ph.D.)

VOKOUN, M., 2017. Credit crunch. A Literature Review. In: *Proceedings of the 8th International Scientific Conference. Finance and Performance of Firms in Science, Education and Practice, April 26-27, 2017.* Zlín: Tomas Bata University in Zlín, Faculty of Management and Economics, 1152-1164. ISBN 978-80-7454-653-2.

MINÁRIK P., M. VOKOUN a A. ZEMPLINEROVÁ, 2015. Economic freedom, reforms and entrepreneurship in Georgia. *New Perspectives on Political Economy*. **11**(1-2), 33-49. ISSN 1804-6290.

VOKOUN, M. a F. STELLNER, 2015. Czech economic historians and interdisciplinary approach. *Économies et Sociétés. Série "Histoire Économique Quantitative"*. **50**(6), 857-875. ISSN 0013-056.

STELLNER, F. a M. VOKOUN, 2014. Internet, social sciences and humanities. *Human Affairs: Postdisciplinary Humanities & Social Sciences Quarterly*. **24**(4), 492-510. ISSN 1210-3055.

VOKOUN, M., 2013. Cliometrie. In: *Nové přístupy k metodologii hospodářských a politických dějin.* Praha: Setoutbooks.cz, 127–152. ISBN 978-80-86277-77-6.

Cvičící (PhDr. Radek Soběhart, Ph.D.)

SOBĚHART, R., 2017. Vznik Fakulty ekonomicko-inženýrské Českého vysokého učení technického v Praze. *Auspicia*. **14**(1), 183-190. ISSN 1214-4967.

SOBĚHART, R., 2015. Fakulta ekonomicko-inženýrská ČVUT. In: *Vývoj českého vysokého ekonomického školství v letech 1945-1953.* Praha: Setoutbooks.cz, 112-127. ISBN 978-80-86277-80-6.

SOBĚHART, R. et al., 2013. *Československé hospodářské dějiny 1918-1992.* Praha: Setoutbooks.cz. ISBN 978-80-86277-76-9.

SOBĚHART, R., 2013. Úvod – Nové hospodářské dějiny? In: *Hospodářské dějiny Československa 1918-1992.* Praha: Setoutbooks.cz, 5-12. ISBN 978-80-86277-76-9.

KOZMANOVÁ, I., R. SOBĚHART a F. STELLNER, 2013. „Kulturní obrát“ jako impuls pro spojení hospodářských a politických dějin? In: *Nové přístupy k metodologii hospodářských a politických dějin.* Praha: Setoutbooks.cz, 10-44. ISBN 978-80-86277-77-6.

Témata diplomových prací	—
--------------------------------	---

Tato opora je určena též pro předměty Projekt (srov. přednášky č. 1-6, cvičení č. 1-8) a Seminář k diplomové práci (srov. přednášky č. 7-13, cvičení č. 9-13).

Zároveň studenti využijí závazné metodiky pro psaní kvalifikačních prací:

VOCHOZKA, M., F. STELLNER et al., 2016. *Metodika odborné práce*. 2. dopl. a rozš. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7468-108-0.

2 Příprava na přednášky

2.1 Věda, vývoj a výzkum, jejich význam a funkce, současné trendy empirického výzkumu, současný diskurs

Klíčová slova

věda, vývoj, výzkum, empirický výzkum

Cíle kapitoly

Cílem je definovat vědu, vývoj a výzkum, jejich význam a funkce, seznámit se se současnými trendy empirického výzkumu, současným diskursem se zaměřením na ekonomiku podniku. Studenti budou obeznámeni se současnými tématy ekonomiky podniku.

Výstupy z učení

- 1.1 popíše hlavní koncepty a principy empirického výzkumu

Abstrakt

Vědu definujeme jako souvislý společensky podmíněný proces systematického rozumového poznávání přírody, společnosti a myšlení. Výzkum chápeme jako tvůrčí, aktivní, vytrvalý a systematický proces bádání s cílem objevit, interpretovat nebo přepracovat fakta, a tím zvýšit úroveň znalostí o lidech, kultuře, společnosti, živém i neživém světě. Základní výzkum se většinou nezaměřuje na uplatnění nebo využití v praxi, ale na rozvoj vědy a především teorie, jeho hlavními výstupy jsou objevy, výklad, dokumentace, výzkum a vývoj metod a systémů pro rozvoj lidského poznání. Aplikovaný (experimentální, cílený) výzkum se orientuje na použití v praxi, praktické řešení problémů, tedy na získání poznatků a dovedností pro vývoj nových nebo výrazně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb. Vědec ví, co a proč chce, ale neví, jak to udělat. Orientuje se na specifické, konkrétní předem stanovené cíle využití. Za inovace považujeme získávání nových znalostí a dovedností pro vývoj nových nebo významně zdokonalených výrobků, postupů či služeb. Podle institucionálního pohledu rozeznáváme univerzitní (vysokoškolskou), mimouniverzitní a podnikovou vědu a výzkum. Současná věda, vývoj a výzkum se v oblasti ekonomiky musejí soustředit především na informační technologie. Dle použité metodologie dělíme výzkum na tři druhy: Kvantitativní

výzkum testuje pomocí kvantifikačních a statistických metod hypotézy, věnuje se jejich potvrzení či vyvrácení. Teoretický výzkum se věnuje teoretickému hledisku, nezpracovává konkrétní data, ale používá teoretické vysvětlování a úvahy, jeho výsledky není zpravidla možné ihned aplikovat. Empirický výzkum zpracovává data, jeho závěry musí být založené na skutečnosti a na opakovatelných a ověřitelných experimentech.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 17-30)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 14-17)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 1-8)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 23-40)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 18-31)

NOVOTNÝ, J. a J. SVOBODOVÁ, 2014. *Jak pracuje věda*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6942-8. (s. 10-42)

Kontrolní otázky

1. Na co klade v současné době důraz vláda České republiky v oblasti vědy, výzkumu a inovací?
2. Jaký je rozdíl mezi vědou a výzkumem?
3. Čím je motivován základní výzkum?
4. Čím je motivován aplikovaný výzkum?
5. Definujte základní a aplikovaný výzkum.
6. Proč soukromý sektor dotuje více aplikovaný výzkum než základní výzkum?
7. Jaké disciplíny se zabývají analýze vědy, výzkumu a inovací? A k čemu potřebujeme takovouto analýzu?

8. Jmenujte nejnovější trendy v oblasti ekonomiky podniku.
9. Ekonomika podniku pracuje více s teoretickým nebo empirickým výzkumem?
10. Jaké téma z příkladů současného výzkumu ekonomiky podniku Vás zaujalo? A proč?

Zajímavosti z dané problematiky

KVASNIČKA, M. a kol., 2011. Lekce 6: Metody a techniky ekonomického výzkumu [online]. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 25. listopad 2011, 15:19. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/svi/osnova/um/16/2563095.pdf>

Odkaz na praktickou část

3.1 Diskuze o úloze vědy a výzkumu v 21. století. Témata seminární práce

2.2 Metody výzkumu a základy výzkumné práce v oboru ekonomika podniku a management a příbuzných oborů

Klíčová slova

metody výzkumu, ekonomika podniku, ekonomie, hospodářská politika

Cíle kapitoly

Student se seznámí se základní terminologií, naučí se popsat hlavní metodologické koncepty a metody v oborech ekonomika podniku, ekonomie, hospodářská politika, a seznámí se s aktuálními metodami kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu v daných oborech.

Výstupy z učení

- 1.1 popíše hlavní koncepty a principy empirického výzkumu
- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace

Abstrakt

Předmětem zájmu ekonomiky podniku je podnik, tedy ekonomický subjekt vykonávající podnikatelské aktivity s cílem realizovat zisk. Ekonomie se orientuje na popis a analýzu výroby, distribuce a spotřeby ekonomických statků, a analyzuje, jak jsou omezené zdroje alokovány mezi singulární alternativní využití. Mezi nejpoužívanější metody v oboru ekonomika podniku a management a příbuzných oborů řadíme pozorování ekonomických jevů, jejich zkoumání a třídění, analýzu jednotlivých prvků, analýzu na systémové úrovni, kvalitativní případové studie. Ekonomická analýza neoznačuje jeden určitý typ analýzy, ale skupinu metod, které mají za cíl hodnotit ekonomickou stránku nějakého objektu, jevu nebo procesu. U ekonomiky podniku se zpravidla zaměřujeme na analýzu plánování, organizace, výroby, investování, prodej, marketing, a proto hovoříme o analýzách finančního charakteru, marketingových, strategických či výrobních analýzách. Například u sledování výkonnosti používáme nejrůznější metody analýz a různé ukazatele jako jsou horizontální analýza, vertikální analýza, analýza poměrových ukazatelů, analýza soustav ukazatelů a komparace. S tím souvisí podniková diagnostika, která využívá diagnostické metody jako pasport,

finančně-ekonomickou analýzu, metody multikriteriálního vyhodnocování variant, dále strategickou a marketingovou analýzu, metody posuzování rizika. Ekonomie je vykládána různými směry ekonomického myšlení, neboli různými ekonomickými směry (vědeckými školami). Současné ekonomické teorie převážně vycházejí z keynesiánství, neoklasické ekonomie, institucionální ekonomie, behaviorální ekonomie, biofyzikální ekonomie, ekologické ekonomie či ekonomie udržitelného růstu. V rámci teoretické ekonomie se budují klasické mikroekonomické, makroekonomické a multiagentové modely, vycházející z využívání modelu, což je synonymní vyjádření teorie.

Předmětem zkoumání hospodářské politiky je analýza cílů, které stát sleduje v hospodářství a nástrojů používaných k dosažení stanovených cílů. Státní intervenční zásahy ovlivňují hospodářské procesy a jejich průběh; prostředí, ve kterém dochází k rozhodování tržních subjektů; očekávání tržních subjektů. Soustřeďuje se na zkoumání příčin selhání trhu a státních zásahů, mezi které patří mikroekonomické příčiny (nedokonalá konkurence, nedostatek informací, existence přirozeného monopolu, existence veřejných statků, vznik externalit), makroekonomické příčiny (nedostatečné využívání zdrojů, zabezpečit stabilní hospodářský růst) a mimoekonomické příčiny (potřeba zmírnit nerovnosti mezi subjekty, potřeba zvýšit kvalitu lidského potenciálu, ohled na životní prostředí).

Hospodářská politika se vyvíjela ve dvou základních směrech. 1) jako liberální hospodářská politika (ekonomické učení fyziokratů, klasický liberalismus, renesance neoklasicismu) 2) intervencionistická hospodářská politika (učení merkantilistů, školy vycházející z učení J. M. Keynesa, řízení pomocí plánování). V rámci hospodářské politiky dominují tyto koncepce stanovující teoreticko-orientační rámec pro hospodářskou činnost: A) liberální koncepce (klasická škola, konzervativní ekonomie) zahrnující monetarismus (M. Friedman), školu racionálních očekávání (R. E. Lucas), školu strany nabídky (A. Laffer) a teorii reálného ekonomického cyklu (J. Long). B) intervencionistická koncepce, kam řadíme postkeynesiánství (N. Kaldor, J. Robinsonová), neokeynesinství (J. R. Hicks, P. A. Samuelson) a novou keynesiánskou ekonomii (G. N. Mankiv, O. Blanchard, G. Akerlof) C) koncepce organizačně uspořádané ekonomiky.

Studijní literatura

Povinná literatura

VOCHOZKA, M. et al., 2016. *Metodika odborné práce*. 2. dopl. a rozš. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7468-108-0. (s. 60-67)

Doporučená literatura

BOHÁČKOVÁ, I. a I. BROŽOVÁ, 2017. *Hodnocení podnikatelské činnosti: metodická část*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2743-6. (s. 5-53)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 38-67)

VLČEK, J., 2016. *Ekonomie a ekonomika*. 5. akt. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-190-3. (s. 11-32)

VLČEK, J., 2017. *Makroekonomie a ekonomická analýza*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-794-3. (s. 41-66)

Kontrolní otázky

1. Jaký je rozdíl mezi ekonomikou podniku a ekonomikou?
2. Definujte ekonomickou analýzu.
3. Co analyzujeme pomocí horizontální analýzy, vertikální analýzy, analýzy poměrových ukazatelů, analýzy soustav ukazatelů a komparace?
4. Jaké metody využívá podniková diagnostika?
5. Co víte o dynamické analýze v ekonomickém poznání?
6. Znáte základní principy keynesiánství?
7. K čemu používáme explicitní modely?
8. Definujte mikroekonomické a makroekonomické modely.
9. V čem se liší multiagentové modely od mikroekonomických?
10. Co zkoumá hospodářská politika?

Zajímavosti z dané problematiky

KVASNIČKA, M. a kol., 2011. Lekce 6: Metody a techniky ekonomického výzkumu [online]. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 25. listopad 2011, 15:19. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/svi/osnova/um/l6/2563095.pdf>

Nobelovu cenu za ekonomii získal v roce 2017 americký ekonom Richard H. Thaler, který se zabývá behaviorální ekonomikou, tzn. lidským chováním v oblasti financí a psychologii rozhodování. Jeho výzkum spojil ekonomické a psychologické analýzy rozhodování jedince a přispěl k lepšímu pochopení chování lidí při řešení ekonomických otázek. Více se o tom můžete dočíst v knihách THALER, R. H., 2017. *Neočekávané chování: příběh behaviorální ekonomie*. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-2121-6; DHAMI, S. S., 2016. *The foundations of behavioral economic analysis*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-871553-5.

Odkaz na praktickou část

3.2 Shrnutí dosavadních zkušeností studujících s metodami výzkumu a základů výzkumné práce v oboru ekonomika podniku a management

2.3 Plán a etapy výzkumné činnosti. Výzkumné téma, výzkumný problém a jeho formulace

Klíčová slova

etapy výzkumné činnosti, výzkumné téma, výzkumný problém

Cíle kapitoly

Procvičit si členění, postup a plánování výzkumné činnosti a definici výzkumného tématu a výzkumného problému adekvátního pro magisterský typ studia.

Výstupy z učení

- 1.1 popíše hlavní koncepty a principy empirického výzkumu

Abstrakt

Funkce empirického výzkumu spočívá v ověřování pravdivosti domněnek a hypotéz, které jsou výsledkem teoretického myšlení. Výzkumné téma stanovuje, čeho se navrhovaný výzkum týká, a uvádí širší kontext, ve kterém se studie uskuteční. Obecně má návrh výzkumu čtyři základní části: výzkumné téma, výzkumný problém, metody a stanovení důležitosti výzkumu. Na VŠTE se řídíme členěním dle Metodiky odborné práce a dle závazné šablony diplomové práce.

Výzkumný problém (návrh výzkumu) předkládá vytýčení záměru a cílů zkoumání, dále formulace výzkumného problému a výzkumných otázek. Obecně řečeno jde o otázku – co se pokoušíme vyzkoumat? Výzkumný problém stanoví směr celému výzkumu, obsahuje informaci o tématu a nastiňuje postup. V kvantitativním výzkumu hledáme vysvětlení, predikci nebo popis něčeho. U kvalitativního výzkumu usilujeme o objasnění či porozumění procesu, události či jevu. Volíme si výzkumný problém, který odpovídá míře naší přípravy a našeho vzdělání. V každém případě musíme prostudovat dostatečný objem vědecké literatury, abychom byli schopni zodpovědět otázky – Co se v současné době zkoumá? Jak se to zkoumá? Co se dosud zjistilo? Co by šlo zkoumat dál? Bylo by to přínosné? Měli bychom mít jasnou představu o rozsahu a náročnosti zkoumané problematiky. V rámci formulování výzkumného problému si ujasníme též cíl výzkumu. Obvykle formulujeme jednu výzkumnou otázku, ke které stanovujeme dílčí výzkumné otázky. Výzkumný problém

by nás měl osobně zaujmout, měl by být z vědeckého nebo praktického hlediska potřebný či užitečný a měli bychom být schopni ho zvládnout. Velmi důležité je poradit se se zkušenými pedagogy.

Můžeme formulovat výzkumný problém, který by ověřoval již existující teorii; nebo vytvořit teorii; zopakovat a rozšířit výzkum či zopakovat výzkum na jiných datech. Obecně si můžeme zvolit popis některé části problému; nebo odhalit souvislosti mezi některými proměnnými; či odhalit příčin vzniku některých problémů.

Studijní literatura

Povinná literatura

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 21-34)

VOCHOZKA, M. et al., 2016. *Metodika odborné práce*. 2. dopl. a rozš. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7468-108-0. (s. 11-12)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 35-72)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 147-163)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 32-33)

NOVOTNÝ, J. a J. SVOBODOVÁ, 2014. *Jak pracuje věda*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6942-8. (s. 77-79)

Kontrolní otázky

1. Vyjmenujte dílčí etapy empirického výzkumu.
2. Proč musíme před formulováním výzkumného problému studovat vědeckou literaturu?
3. Jaký je rozdíl mezi výzkumným tématem a výzkumným problémem?
4. Co je pilotní výzkum?
5. K jakému účelu sestavujeme výzkumný projekt?

6. Můžeme si na VŠTE zvolit sami strukturu diplomové práce nebo je daná závazná šablona? Kde tuto šablonu můžeme nalézt?
7. Jak souvisí stanovení výzkumného problému s již obhájenými kvalifikačními pracemi na vysokých školách?
8. Čemu se věnuje orientační výzkum?
9. Čemu se věnuje explanační výzkum?
10. Čemu se věnuje predikční výzkum?

Zajímavosti z dané problematiky

Seznamte se s kvalifikačními pracemi na Masarykově univerzitě v Brně:
<https://is.muni.cz/thesis/>

Odkaz na praktickou část

3.3 Jak připravit plán (design) výzkumné činnosti, výzkumný projekt

2.4 Formulace hypotéz a výzkumných otázek

Klíčová slova

hypotézy, výzkumné otázky, teoretická část

Cíle kapitoly

Cílem je prohloubit schopnost formulovat kvalitní a smysluplné hypotézy a výzkumné otázky tak, aby empirický výzkum dospěl k novým poznatkům nebo na základě nových dat potvrdil již zjištěné závěry.

Výstupy z učení

- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu

Abstrakt

Během procesu empirického výzkumu nejdříve stanovíme výzkumné téma (o čem je navrhovaný výzkum; širší kontext, ve kterém se studie uskuteční); poté nastudujeme, co se dosud zkoumalo a jak se zkoumalo, tyto poznatky začleníme do širšího kontextu a formulujeme výzkumný problém.

Ten vytyčuje záměr a cíl zkoumání, včetně výzkumných otázek. V kvantitativním výzkumu hledáme u výzkumného problému vysvětlení, predikci nebo popis něčeho. V kvalitativním výzkumu usilujeme o objasnění, porozumění procesu, události nebo jevu. Výzkumné otázky v kvantitativním výzkumu hledají vztah, který pravděpodobně existuje mezi dvěma či více proměnnými. V kvalitativním výzkumu se ve výzkumných otázkách ptáme na specifické procesy, témata, jevy, které chceme objasnit, odhalit či popsat. Výzkumnou otázku rozčleníme v rámci tzv. dekompozice tématu na dílčí výzkumné (upřesňující) otázky (též nazývané podotázky). Poté následuje stanovení hypotéz, tedy vědeckých předpokladů, které se snažíme výzkumem potvrdit nebo vyvrátit. Vycházejí z teorie, kterou na základě nových zjištění mohou potvrdit, rozšířit či modifikovat. Považujeme za ně: 1) domněnky, které slouží jako prostředek při dokazování zatím neprokázaného, 2) vysvětlení, o jejichž správnosti se zatím nelze přesvědčit, 3) předpoklady, které je musíme ještě prověřit. Formulují předběžná tvrzení. Mohou se zaměřit na zkoumané proměnné, souvislosti nebo kauzalitu dvou či více proměnných. Proměnná je jev, vlastnost, činitel, podmínka, kterou podrobujeme analýzou.

Může to být mzda, plat, délka praxe, náklady apod. Proměnné musíme operacionalizovat, tj. operačně je definovat, aby byly měřitelné a zjistitelné.

Postupným ověřením pravdivosti formulovaných hypotéz autor po krocích řeší vymezený problém, čímž dosahuje definovaných cílů. Logická struktura tak pokračuje od vymezení problému, kterým se práce zabývá, přes definici cílů až po stanovení hypotéz. Na rozdíl od cíle nebo cílů, které musí být vždy splněny, mohou být hypotézy vyvráceny. Vyvrácení či potvrzení hypotéz vede ke splnění cíle práce. Verifikace hypotéz probíhá v kapitole diskuse výsledků, chybou je ověřování hypotéz až v závěru.

Při tvoření hypotéz rozlišujeme různé metody: 1) Diferenční metoda. Je-li četnost výskytu určitého jevu ve dvou srovnávacích souborech značně rozdílná a je-li možno identifikovat nějaký faktor, který v jednom souboru přítomen je a v druhém není, pak můžeme tento faktor označit za příčinu jevu. 2) Metoda shody. Pokud můžeme nalézt společný faktor v řadě rozličných souborů, které se vyznačují výskytem jevu, pak tento faktor by mohl být příčinou jevu. 3) Metoda analogie. Existují-li v rozložení sledovaného jevu určité podobnosti s jiným jevem, o kterém máme k dispozici úplnější informace, bylo by možné soudit, že oba jevy mají společné některé příčiny. 4) Metoda provázejícího rozdílu. Změna frekvence výskytu jevu probíhá paralelně se změnou intenzity daného faktoru.

V ekonomickém a ekonometrickém výzkumu poznáme obvykle užitečnou hypotézu (používá se i označení teorie, teze) podle toho, že je netriviální. Pokud existuje jednoznačná odpověď na naši hypotézu, nemusíme výzkum provádět. Hypotéza musí být smysluplná, krátká a srozumitelná pro odbornou veřejnost. U výzkumu postaveného na analýze dat je vhodné, aby hypotéza byla do určité míry testovatelná. Musí existovat metoda, experiment nebo jiné postupy, kterými se dá teze prozkoumat.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 56-57)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 28-33, s. 39-50)

Doporučená literatura

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 43-49)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 32-33)

Kontrolní otázky

1. Jaký je rozdíl mezi výzkumným tématem a výzkumným problémem?
2. Co hledáme v kvantitativním výzkumu u výzkumného problému?
3. O co usilujeme v kvalitativním výzkumu?
4. Jaký je rozdíl mezi obecnými a specifickými výzkumnými otázkami?
5. Popište proces dekompozice tématu.
6. Jakou roli hrají datové indikátory při tvorbě hypotéz?
7. Proč je důležité, aby byly hypotézy dedukovány z teorie nebo byly pomocí teorie vysvětleny?
8. Jaký je rozdíl při tvoření hypotéz mezi diferenční metodou a metodou shody?
9. Jaký je rozdíl při tvoření hypotéz mezi metodou shody a metodou analogie?
10. Jaký je rozdíl při tvoření hypotéz mezi metodou shody a metodou provázejícího rozdílu?

Zajímavosti z dané problematiky

Uvedeme příklad hypotéz z disertační práce: GRÜNWALD, O., 2013. *Využití matematických metod v marketingu* [online]. Praha [cit. 2017-02-02]. Disertační práce. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta elektrotechnická, Katedra ekonomiky, manažerství a humanitních věd. Dostupné z: https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/18130/Disertace_Grunwald_2013.pdf?sequence=1

„Hlavní hypotéza: Matematické metody jsou aplikovatelné pro využití v marketingovém výzkumu obchodních společností. Na základě konzistentních dat lze vytvořit teoretický model zachycující existující tržní síly a tento model využít pro validní predikce nákupních reakcí zákazníků.

Dílčí hypotézy:

1. *Matematické metody umožňují měřit a napodobovat jak vnitřní skryté rozhodovací procesy, tak i vnější pozorovatelné nákupní chování zákazníků.*
2. *Metody conjoint analýzy jsou vhodným nástrojem pro marketingový výzkum. V ČR nejsou využívány hlavně díky své metodologické náročnosti a zpravidla nedostatečným nutným teoretickým aparátům marketingových pracovníků pro úspěšný návrh conjoint studie.*
3. *ACBC oproti tradiční FPCA poskytuje rozšířené možnosti pro analýzu preferencí a návrh modelů pro virtuální simulace nákupního rozhodování zákazníků.*
4. *Klasifikační vlastnosti Kano modelu lze úspěšně využít při volbě atributů conjoint studie.*
5. *Základní při svém nákupním rozhodování uplatňují jak kompenzační, tak nekompenzační způsoby rozhodování.*
6. *Výstupy conjoint analýzy lze použít pro realistické virtuální modelování tržních případů a úspěšnou segmentaci na základě užítku“ (Grünwald 2013, s. 7).*

Odkaz na praktickou část

3.4 Přehled fází empirického výzkumu. Procvičování jednotlivých kroků výzkumu ve skupinách

2.5 Problematika výzkumného souboru

Klíčová slova

výzkumný soubor, statistický soubor, základní soubor, výběrový soubor, reprezentativní vzorek, pravděpodobnostní výběr, reprezentativní výběr

Cíle kapitoly

Cílem je prohloubit znalost přípravy výzkumného souboru, seznámit se s druhy souborů a aplikovat statistické metody na výzkum v oboru ekonomika podniku.

Výstupy z učení

- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.5 navrhne výběrový soubor tak, aby byl reprezentativní vůči souboru základnímu

Abstrakt

V rámci výzkumu není možné zkoumat například všechny zaměstnance primárního sektoru a provést vyčerpávající empirické šetření. Musíme využít statistických metod. Statistický soubor definujeme jako množinu objektů (dat), které jsou předmětem statistického šetření. Pokud máme k dispozici kompletní množinu dat, jde o základní soubor. Pokud disponujeme pouze výběrem, nebo je-li předmětem zkoumání náhodná veličina, jde o tzv. výběrový soubor. Počet prvků souboru představuje rozsah souboru. U sociologického výzkumu nebývá malý soubor vzhledem k velké populaci reprezentativní. Soubor všech lidí, které zkoumáme, se nazývá populací výzkumu (výzkumná populace). Z celé výzkumné populace musíme vybrat část lidí, tzv. reprezentativní vzorek (výběrový soubor) a na něm provést důkladné výběrové šetření. Na základě informací od účastníků výzkumu můžeme usuzovat, jak vypadá realita. Při tom si uvědomujeme, že každá interpretace neúplně popsaného systému může vést k vážnému zkreslení. Na druhou stranu tento postup urychluje výzkumnou práci a výrazně snižuje náklady.

Reprezentativnost výzkumného souboru (setkáváme se i s termínem reprezentativita) je závislá na velikosti zkoumané populace, na její homogenitě i na technologii výběru. Čím více odlišných podskupin populace obsahuje, tím více osob musíme zařadit do výběrového

souboru, aby byla každá podskupina dostatečně zastoupena. Reprezentativnost vyjadřuje kvalitu a spolehlivost zastupování základního souboru výběrovým souborem.

Požadavek reprezentativnosti naplňujeme pomocí různých metod výběru výzkumného souboru. U pravděpodobnostního výběru je hlavní zásadou stejná šance členů populace v základním souboru ocitnout se ve výběrovém souboru, využívá se náhoda. U prostého náhodného výběru musíme nejdříve definovat základní soubor, například na základě vhodného seznamu (seznamy sčítání lidu). Poté využijeme tabulky náhodných čísel, generátory náhodných čísel v počítači nebo vybereme každou *i*-tou osobu. Existuje ale nebezpečí, že seznam není aktuální nebo nekompletní. U stratifikovaného náhodného výběru pracujeme s populací rozdělenou na několik podskupin podle vhodně zvolených znaků. Respondenty do jednotlivých podskupin vybíráme náhodně. Můžeme stanovit základní typy reprezentativních výběrů (inspirujeme se sociologickým výzkumem): kvótní výběr; záměrný kvótní výběr (kvazireprezentativní); prostý náhodný výběr; systematický (mechanický) výběr; stratifikovaný (oblastní) výběr; vícestupňový náhodný výběr; Skupinový výběr. Mezi nepravděpodobnostní výběry řadíme účelový výběr, snowball, redukci negativním samovýběrem.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 81-90, s. 137-166)

Doporučená literatura

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 41-89)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 122-130)

Kontrolní otázky

1. Jaké jsou úkoly výzkumných metod v kvantitativním výzkumu?
2. Jaké jsou nejčastější metody získání dat v empirickém výzkumu?
3. Kdy se používá v kvantitativním výzkumu testování?
4. Jaký je rozdíl mezi kvantitativním a kvalitativním nestrukturovaným pozorováním?

5. Jaká je nejpoužívanější kvantitativní metoda ve společenských vědách?
6. Popište základní znaky statistického šetření?
7. Definujte výběr (vzorek) u statistického šetření.
8. Jaké znáte druhy výběru (vzorku) u statistického šetření?
9. Porovnejte náhodný výběr a systematický náhodný výběr.
10. Seznamte se s problematikou celkové chyby v šetření.

Zajímavosti z dané problematiky

StatSoft. Náhodný výběr. Dostupné z:
http://www.statsoft.cz/file1/PDF/newsletter/2014_11_26_StatSoft_Nahodny_vyber.pdf

Odkaz na praktickou část

3.5 Opakování použitých metod v dosavadním studiu (metody sběru dat, druhy, charakteristiky, užití metody pozorování)

2.6 Narativní výzkum, metoda dotazování, její charakteristika, užití dotazníků

Klíčová slova

narativní výzkum, respondenti, rozhovoru, metoda dotazování, dotazník

Cíle kapitoly

Prohloubit znalosti o empirickém výzkumu, způsobech zpracování dat a dotazování. Dále porovnat využití rozhovoru a dotazníku a soustředit se na nutnou znalost statistických metod.

Výstupy z učení

- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat
- 1.5 navrhne výběrový soubor tak, aby byl reprezentativní vůči souboru základnímu

Abstrakt

Empirický výzkum zpracovává data, jeho závěry musí být založené na skutečnosti a na opakovatelných a ověřitelných experimentech. Jeho funkcí je ověřovat pravdivost domněnek a hypotéz, které jsou výsledkem teoretického myšlení. Používá sběr a zpracování dat a metody jako pozorování, experiment, měření, dotazování, klasifikace, typologizace, korelace.

Dotazování představuje metodu získávání informací o postojích, názorech a míněních části populace. Realizujeme ho rozhovorem (interview) nebo dotazníkem (dotazníkové šetření). Metodu dotazování používáme, pokud zkoumáme dlouholetý vývoj některých atributů (vlastností), výskyt vzácných fenoménů nebo jevy, u kterých předpokládáme působení vícenásobné kauzality. S tím souvisí tzv. narativ, který chápeme jako nejvíce typickou formu sociálního života. Mezi narativní metody v humanitních vědách se řadí: a) metoda narativního interview volných asociací (nestrukturovaný rozhovor) b) narativně interpretační metoda (biografie) c) narativně orientované dotazování.

Rozhovor je technika shromažďování dat během bezprostřední verbální komunikace badatele (tazatele) a respondenta. Během standardizovaného rozhovoru tazatel postupuje podle připraveného seznamu uzavřených, kategoričkových, vícealternativních nebo

stupnicových otázek, jednotně stanovených kritérií a přesných formulací. Nestandardizovaný (nestrukturovaný) rozhovor se podobá běžné komunikaci. Dále rozlišujeme kvalitativní rozhovor, rozhovor podle návodu, neformální rozhovor, narativní rozhovor, fenomenologický rozhovor, skupinovou diskusi. Nevýhodou rozhovoru je časová náročnost, neochota dotazovaných věnovat se rozhovoru a hrozba narušení stejných podmínek dotazování.

Dotazník nám umožňuje získat informace od dotazovaného prostřednictvím sociálních sítí, popř. písemného dotazu, přičemž respondent samostatně odpovídá na sérii otázek zaměřených k jistému problému. Respondenty vybíráme podle přísných statistických pravidel (reprezentativní vzorek). Otázky převádíme do matematického jazyka proměnných, s nimiž můžeme provádět statistické operace (např. klasifikace proměnných, základy pravděpodobnosti, popisná, analytická, prospektivní a kohortová šetření, anketa). Výhodou dotazníku je menší organizační a finanční náročnost, nevýhodou ale extenzivní charakter informací.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 81-82, 137-168)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 81-84)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 73-82)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 43-49, s. 121-167, s. 429-449)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 165-194)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 124-127)

Kontrolní otázky

1. Jaký je formální rozdíl mezi strukturovaným a polostrukturovaným dotazníkem?
2. Co obsahuje strukturovaný dotazník?
3. Co obsahuje polostrukturovaný dotazník?
4. Porovnejte výhody strukturovaného a polostrukturovaného dotazníku.
5. Porovnejte nevýhody strukturovaného a polostrukturovaného dotazníku.
6. Vyjmenujte čtyři důležité kognitivní kroky při přípravě odpovědí na otázky v dotazníku.
7. Jaké jsou nevýhody administrace dotazníku v šetření poštou na papíře, osobním a telefonním dotazováním.
8. Proč dnes převažuje administrace dotazníku v šetření online dotazníkem?
9. Jak postupujeme v rámci kompenzace snížené návratnosti?
10. Proč je nutné ukázat, že dotazník je formálně kryt důvěryhodnou institucí?

Zajímavosti z dané problematiky

Mezi online nástroje pro dotazování, které můžeme využít pro přípravu a distribuci online dotazníků patří:

Forms.google.com: <https://forms.google.com>

SurveyMonkey.com: <http://www.surveymonkey.com/>

Survs.com: <http://survs.com/>

SurveyWriter.com: <http://www.surveywriter.com/>

Survio.com: <http://www.survio.com/cs/>

Vyplňto.cz: <https://www.vyplnto.cz/studentske-registrace/>

Odkaz na praktickou část

3.6 Procvičování dotazování (rozhovor, dotazník)

2.7 Experimentální metody. Druhy experimentu, realizace, vyhodnocování

Klíčová slova

experiment, experimentální metody, preexperiment, kvaziexperiment, pravý experiment, experimentální ekonomie, simulace, simulační modelování

Cíle kapitoly

Cílem je naučit se rozlišovat jednotlivé typy experimentu, posoudit jejich vhodnost pro analýzu procesů v ekonomice podniku, prohloubit znalosti o simulaci a simulačním modelování.

Výstupy z učení

- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace
- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat

Abstrakt

Experiment (pokus, experimentální metoda, experimentální design) považujeme za klasickou metodu empirického ověřování. Umožňuje nám stanovit a izolovat nezávislé proměnné, které za určitých podmínek působí na chování zkoumané proměnné. Rozlišujeme techniku laboratorního (umělého) experimentu a techniku tzv. přirozeného experimentu. V přirozeném experimentu můžeme jen obtížně kontrolovat všechny podmínky, které mohou ovlivnit rezultat, zatímco u laboratorního experimentu můžeme volit dobu, kdy bude pokus proveden, a kvalitně ověřovat výsledky jiným experimentem za dodržení stejných podmínek. Též můžeme systematicky střídat nezávisle proměnnou. Laboratorní experiment vede k exaktním a průkazným výsledkům, ale zjišťované jsou skutečnosti vyjmuty z reálných souvislostí.

Rozlišují se též pravé experimenty, tj. znáhodněné (randomizované) kontrolované pokusy (RCT). Ty dále dělíme na paralelní, křížové, faktoriální, shlukový uspořádání pokusu. Experimenty můžeme klasifikovat podle hypotézy, počtu jedinců v pokusu, zaslepení. Další

typologie experimentů přináší dělení na preexperiment, kvaziexperiment a pravý experiment. Pro tyto postupy je nutné znát statistickou analýzu dat, především modely analýzy rozptylu pro experimenty. Za přirozený experiment považujeme empirickou studii, ve které „je příslušnost jedince nebo skupiny jedinců k experimentálním či kontrolním podmínkám určena přírodními nebo jinými faktory, na něž nemá výzkumník vliv“ (Hendl, Remr 2017, s. 193).

Experimentální ekonomie využívá laboratorní experimenty a navozuje reálně existující mikroekonomický systém (model), který simuluje reálný jev, jenž je objektem studia. Zaměřuje se především na chování výrobního podniku, experimenty s veřejnými statky; monopolní chování, kartelové dohody; smlouvání; finanční trhy, bubliny na trhu, investice; aukce a aukční mechanismy; rozhodování jednotlivce v nejistotě, či při riziku.

Při návrhu a popisu experimentálního postupu se zaměřujeme na způsob přiřazení participantů do skupin, jak vypadají intervence, co a jak se měří jako výstup, vyhodnocení možných zkreslení validity, provedení statistických testů včetně vyhodnocení velikosti účinku.

Pro udržení pod kontrolou rušivých proměnných a kovariant používáme znáhodnění, vyrovnání, konstantnost, zohlednění v návrhu experimentu, následné opakování a statistickou úpravu výsledků.

V rámci analýzy dat z experimentů používáme parametrické metody (t-testy, ANOVA procedura), neparametrické metody (Mann-Whitneův test), statistickou analýzu (úsudková, exploratorní, konfirmatorní analýza), grafické metody.

Pro analýzu komplexních a složitých systémů či procesů využíváme simulace a simulační modelování. Ty vznikly z metody Monte Carlo, která přináší numerické řešení pravděpodobnostních i deterministických úloh pomocí statistického experimentu.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 169-199, s. 252-254)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 75-77)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 83-92)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 65-81)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 40-44, s. 100-101)

NOVOTNÝ, J. a J. SVOBODOVÁ, 2014. *Jak pracuje věda*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6942-8. (s. 79-83)

Kontrolní otázky

1. Definujte experiment a jeho vztah k proměnným.
2. Co je randomizace?
3. Jakým způsobem je možné mít pod kontrolou rušivé proměnné a kovarianty.
4. Popište N-H-R model.
5. Co musíme specifikovat, abychom byli úspěšní při provedení znáhodněného kontrolovaného pokusu?
6. Jaké jsou výhody a nevýhody znáhodněného kontrolovaného pokusu a přirozeného experimentu?
7. Jak klasifikujeme experimenty podle počtu jedinců v pokusu?
8. Porovnejte metody randomizace.
9. Seznamte se s mechanismy ohrožení vnitřní validity experimentu.
10. Jaké znáte metody analýzy rozptylu pro experimenty?

Zajímavosti z dané problematiky

KUNCOVÁ, M., 2016. Využití simulačního modelování v programu SIMUL8 ke zlepšení podnikových procesů. *Trendy v podnikání*. 6(4), 27-35. Dostupné z: <https://www.dfek.zcu.cz/tvp/doc/akt/4-2016-clanek-4.pdf>

Odkaz na praktickou část

3.7 Nácvik sběru dat, reflexe dotazníku (zhodnocení validity), vytvoření datové matice, ověření platnosti hypotéz, experimentální metody. Průběžný test

2.8 Kvantitativní výzkum (logika kvantitativního výzkumu, analýza kvantitativních dat), metody měření

Klíčová slova

kvantitativní výzkum, logika kvantitativního výzkumu, analýza kvantitativních dat, metody měření, škálování, testy, statistické metody

Cíle kapitoly

Cílem je prohloubit a doplnit znalosti o kvantitativním výzkumu, jeho logice, analýze kvantitativních dat, fáze) a metodách měření se zvláštním zaměřením na škálování a testy.

Výstupy z učení

- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace
- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat

Abstrakt

U logiky kvantitativního výzkumu se zaměřujeme především na kauzalitu, hypotézu, operacionalizaci, proměnnou, sběr dat. V rámci kvantitativního výzkumu postupujeme v logickém sledu promyšlených kroků. V koncepční fázi používáme myšlení, čtení, definujeme pojmy, konzultujeme s vedoucím práce, abychom mohli formulovat a vymezit výzkumný problém a výzkumné otázky a sepsat výzkumný projekt (záměr). V něm se musíme vyrovnat s metodologií, teoretickou, praktickou a etickou dimenzí a vytipovat vhodné zdroje. V rámci literární rešerše zjišťujeme stav poznání a inspirujeme se předcházejícími výzkumy. Na závěr první fáze kvantitativního výzkumu formulujeme hypotézy. Ve druhé fázi kvantitativního výzkumu badatel vybíráme vhodné metody pro zodpovězení výzkumných otázek a plánujeme shromažďování dat. V kvantitativním výzkumu máme několik přístupů pro sběr dat: měření, subjektivní výpovědi, pozorování, dotazování ad. Často se přistupuje k provedení pilotní studie, kdy provádíme výzkum u malého vzorku a zjišťujeme možné nepředvídané problémy (neadekvátnost hypotéz, ochrana dat, nesrozumitelné otázky v dotazníku apod.), takže můžeme modifikovat výzkumný

projekt. Po empirické fázi, kdy sbíráme data a připravujeme je pro analýzu (kontrolujeme úplnost a aplikovatelnost údajů v dotazníkových protokolech, vyřazujeme neúplné údaje, kódujeme vybraná data), přistupujeme k analytické fázi, ve které kvantitativní informace analyzujeme statistickými metodami. V rámci analýzy kvantitativních dat používáme především deskriptivní analýzu, kontingenční tabulky, statistickou inferenci, korelaci, regresi. Poté již můžeme výsledky interpretovat (řešíme hypotézy). V diseminační fázi výsledky výzkumu předložíme jako kvalifikační práci (popř. publikujeme) a využíváme v praxi.

Měření v sociálních vědách se zabývá čtyřmi hlavními aspekty, 1) jak ideálně modelovat důležité vlastnosti empirického světa (reprezentace/reprezentativnost), jak jednoznačně jsou určená výsledná měření, jaké statistické charakteristiky je možné využít pro shromážděná data, a co měření vyjadřují (smysluplnost). V rámci měření musíme ověřit objektivitu, přesnost a validitu měření. Rozlišujeme různé úrovně škál – nominální, ordinální, intervalovou a poměrovou škálu. Hodnoty měření dělíme na kategoriální a spojitě. Zvláštními druhy měření jsou indexy a kompozitní měření. Výsledné měření musí být validní, spolehlivé a objektivní, což můžeme zjistit provedením psychometrických postupů. V obecné rovině definujeme měření jako komparaci měřené veličiny s veličinou téhož druhu, která byla určena za porovnatelnou jednotku, a to pomocí měřících přístrojů. Rozlišujeme u takto definovaného měření tyto metody: přímé a nepřímé, absolutní a relativní, substituční (nahrazovací), kompenzační (vyrovnávací), interpolační, postupných měření (metoda postupná), omezovací a speciální.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 81-82, s. 93-120)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 119-136)

BOHÁČKOVÁ, I. a I. BROŽOVÁ, 2017. *Hodnocení podnikatelské činnosti: metodická část*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2743-6. (s. 5-60)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 93-98, s. 247-306, s. 383-416)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 44-45, s. 122-148)

Kontrolní otázky

1. V čem spočívá logika kvantitativního výzkumu?
2. Proč se někdy zařazuje před empirickou fází kvantitativního výzkumu pilotní studie?
3. Co se děje v diseminační fází kvantitativního výzkumu?
4. Jak definuje teorie měření atribut, škálu a konstrukt? Popište postup vytváření nástroje měření.
5. Jak je vymezen vztah mezi empirickým a numerickým relačním systémem v reprezentační teorii?
6. Definujte povolenou transformaci škály.
7. Jak se liší nominální, ordinální a intervalová škála?
8. Co se odehrává při operacionalizaci pomocí indikátorů?
9. Jaké znáte základní techniky škálování?
10. Jaký je rozdíl mezi sociometrickými škálami, projektivními technikami a testy a testy a škálami založených na pozorování a na sebehodnocení?

Zajímavosti z dané problematiky

LITTLE, T. D., 2013. *The Oxford Handbook of Quantitative Methods. Volume 2: Statistical Analysis*. New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-993487-4. Dostupné z: https://gess.uni-mannheim.de/fileadmin/gess_content/Doctoral_Programs/CDSS/PDFs/The_Oxford_Handbook_of_Quantitative_Methods_II.pdf

Odkaz na praktickou část

3.8 Procvičování pořízení a přípravy dat

2.9 Kvalitativně orientovaný výzkum

Klíčová slova

kvalitativní výzkum, pozorování, rozhovory, biografický výzkum, metoda zakotvené teorie

Cíle kapitoly

Cílem je rozšířit znalosti o kvalitativním výzkumu, porovnat jej s kvantitativním výzkumem, seznámit se se základními metodami a přístupy kvalitativního výzkumu.

Výstupy z učení

- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace
- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat

Abstrakt

V sociálních vědách kvalitativní výzkum zpracovává, jak jedinci, skupiny či organizace nahlízejí a interpretují svět. Konkrétně popisuje procesy, vztahy, okolnosti, situace systémů nebo lidí, může se zabývat interpretací, explanací a explorační nebo verifikovat předpoklady, teorie či zobecnění, evaluovat a komparovat praktiky a inovovat programy. Jinými slovy se zabývá malými skupinami jevů, lidí, procesů a jejich jedinečností a usiluje získat hluboký vhled do sociální reality. Je v určité opozici ke kvantitativnímu výzkumu, protože předkládá svá zjištění v nečíselné podobě, jako explorační a popis případů, zabývá se slovy, texty, obrazy a vykládá zjištěná data. Využívá se především v situacích, kdy máme málo informací o subjektu, který chceme analyzovat. Kvalitativní a kvantitativní výzkum se doplňují, není pravda, že by kvalitativní výzkum byl „subjektivní“, protože není založen na rigorózních procedurách, neshromažďuje statistická data a netestuje hypotézy.

Kvalitativní výzkum musí analyzovat případ v jeho přirozeném prostředí, musí zajistit validitu dlouhodobosti výzkumu a přímým kontaktem s realitou a podrobným popisem výroků analyzovaných osob). Jeho klíčovým úkolem je objasnit, co se děje, jak lidé v daném prostředí a situaci jednají a proč.

Způsob výběru v kvalitativním výzkumu se provádí na třech úrovních: při sběru dat (vybíráme případ, skupinu případů), interpretaci (výběr materiálu) a zobrazení výsledků (prezentace materiálu).

Základní přístupy kvalitativního výzkumu jsou:

1. případová studie
2. etnografický výzkum
3. metoda zakotvené teorie (podložené teorie), jejíž cílem je vytvořit teorii. Mezi její základní principy a postupy zařazujeme konstantní srovnávání, teoretické vzorkování, teoretické nasycení a teoretickou citlivost. Dále využíváme otevřené, axiální, selektivní kódování, matici podmiňujících vlivů a pořizování vzorků vycházejících z budované teorie.
4. fenomenologické zkoumání
5. biografický výzkum (využívá rozhovory, dlouhodobé zkoumání, materiály jako jsou deníky, zápisníky, dopisy, soudní dokumenty, autobiografie)
6. analýza dokumentů
7. historický výzkum
8. akční výzkum
9. kritický výzkum

Základní metody získávání dat u kvalitativního výzkumu jsou:

1. kvalitativní dotazování
2. pozorování
3. dokumenty a fyzická data

Základní metody vyhodnocování a interpretace u kvalitativního výzkumu jsou:

1. analýza dat případové studie
2. zakotvená teorie
3. tematická analýza
4. objektivní hermeneutika
5. analýza konverzace a analýza diskurzu
6. fenomenologická interpretace
7. smíšené strategie

Studijní literatura

Povinná literatura

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 106-109, s. 144-159)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 113-118)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 101-146, s. 165-209)

MAREŠ, J., 2015. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. *Pedagogika*. **65**(2), 113-142. ISSN 0031-3815.

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 45-47)

Kontrolní otázky

1. Jak se liší návrh (design) kvalitativního a kvantitativního výzkumu.
2. Definujte kvalitativní výzkum a v jakých vědeckých disciplínách převažuje.
3. Proč je potřeba zachovat pružnost u struktury návrhu výzkumu v rámci kvalitativního výzkumu?
4. Jak se liší výzkumné otázky u kvalitativního a kvantitativního výzkumu?
5. Popište tři úrovně způsobu výběru v kvalitativním výzkumu.
6. Definujte biografický výzkum.
7. Lze využít metodu zakotvené teorie v ekonomii a ekonomice podniku?
8. Definujte „proces“ v rámci metodologie metody zakotvené teorie.
9. Co je příčinná teorie?
10. Jak se postupuje při tematické analýze?

Zajímavosti z dané problematiky

MACK, M. et al., 2011. *Qualitative Research Methods: A DATA COLLECTOR'S FIELD GUIDE*. Research Triangle Park, NC: Family Health International. ISBN 0-939704-98-6.

Dostupné

z:

<https://www.fhi360.org/sites/default/files/media/documents/Qualitative%20Research%20Methods%20-%20A%20Data%20Collector%27s%20Field%20Guide.pdf>

Vědecký časopis The Grounded Theory Review přináší studie k metodě zakotvené teorie:
<http://groundedtheoryreview.com/>

Odkaz na praktickou část

3.9 Procvičování zpracování dat z kvantitativního výzkumu, vytváření modelu

2.10 Kvalitativní přístup k analýze dat

Klíčová slova

kvalitativní přístup k analýze dat, obsahová (věcná) analýza, tematická analýza, zakotvená teorie, narativní analýza, diskurzivní analýza, interpretativní fenomenologická analýza, biografický výzkum

Cíle kapitoly

Cílem je rozšířit znalosti o kvalitativním přístupu k analýze dat, dokázat vybrat vhodnou metodu a přístup v rámci zkoumání témat ekonomiky podniku, ekonomie, hospodářské politiky apod.

Výstupy z učení

- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat
- 1.5 navrhne výběrový soubor tak, aby byl reprezentativní vůči základnímu souboru

Abstrakt

Kvalitativní výzkum pracuje se systematickým nenumeričným organizováním dat s cílem odhalit témata, pravidelnosti, datové konfigurace, formy, kvality a vztahy. Analýza a interpretace kvalitativních dat je ztížena jejich nestrukturovanou podobou, ale výhodou je kontextuální pojetí informací.

Základní přístupy ke kvalitativní analýze dat a metody jsou:

A) obsahová (věcná) analýza ve smyslu techniky spočívající v systematickém a kvantitativním popisu projevu obsahů komunikace.

B) tematická analýza je standardní metoda pro analýzu a získání kvalitativních informací o osobě, skupině, určité situaci, organizaci či kultuře; kombinuje metody zakotvené teorie, pozitivismu, interpretativní a fenomenologické sociologie, uchycená data, indukci/dedukci. V prvním kroku vytváříme kategorie, v druhém vzorky a třetí krok je kódování.

C) zakotvená teorie, která usiluje vytvořit teorii zkoumaného jevu, tedy o abstraktní, teoretické uchopení, které nám umožní daný jev pregnantně pojmenovat, porozumět mu

v různých kontextech a díky tomu ho lépe předvídat a ovlivňovat. Hledáme integraci kvalitativních dat získaných různými metodami a jejich analýza směřujeme k vytvoření teorie. Používáme různých úrovní kódování.

D) narativní analýza (analýza narativů, narativní rekonstrukce) se využívá v sociálních výzkumech. Její podstatou je mluvené a psané vyprávění (narativ). Skládá se ze strukturalistického, hermeneutického a interakcionistického přístupu. Na základě analýzy kvalitativních dat rekonstruujeme určitý jev v procesu jeho vývoje.

E) diskurzivní analýza usiluje pochopit význam sociální reality pro analyzované subjekty a pochopit způsob, jakým byla vytvořena. Dělí se na diskurzivní psychologii, kritickou diskurzivní analýzu a archeologii vědění.

F) interpretativní fenomenologická analýza se snaží porozumět žité zkušenosti jedince. Zkoumá, jak člověk utváří význam své zkušenosti, což může umožnit porozumět jednotlivé události nebo procesu (fenoménu). Jde o původní psychologický kvalitativní přístup k datům.

G) biografický výzkum užívají především sociologové a psychologové. Věnuje se rekonstrukci a interpretaci života jedince někým druhým. Využívá především formu rozhovoru, analyzují se při tom deníky, zápisníky, dopisy, soudní dokumenty.

H) metoda vytváření trsů (tematický překryv, časový překryv, prostorový překryv apod.)

CH) metoda zachycení vzorců, témat, struktur

I) metoda kontrastů a srovnávání

J) metoda užívání metafor

K) metoda faktorování (odhalení implicitních faktorů ovlivňujících určitý jev, situaci)

L) hermeneutická interpretace usiluje o hlubinné porozumění významu v textu, využívá tzv. hermeneutického kruhu.

Přípravu dat pro analýzu začneme tím, že data převádíme do textové podoby, a pracujeme s texty (redukce prvního řádu, barvení textu, kódování, práce s časovými osami).

Studijní literatura

Povinná literatura

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 106-109, s. 144-159)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 113-118)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 101-146, s. 165-209)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 45-47)

Kontrolní otázky

1. Čím je ztížena analýza a interpretace kvalitativních dat?
2. Jaké je výhoda analýzy a interpretace kvalitativních dat?
3. Popište tematickou analýzu.
4. K čemu směřuje metoda zakotvené teorie?
5. Jak se liší postup metody zakotvené teorie od kvantitativního výzkumu?
6. Jaká základní kritéria musí splňovat metoda zakotvené teorie?
7. Jak definujeme v kvalitativním výzkumu narativ?
8. Co umožňuje narativní analýza?
9. Porovnejte diskurzivní analýzu a interpretativní fenomenologickou analýzu.
10. Co umožňuje hermeneutická interpretace?

Zajímavosti z dané problematiky

KUČEROVÁ, H., 2014. Co analyzujeme při obsahové analýze dokumentů? K pojmu aboutness v organizaci znalostí. *Knihovna: knihovnická revue*. **25**(1), 36-54. [online]. 2014 [cit. 2017-11-3]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10760/28005>

Odkaz na praktickou část

3.10 Příklad postupu ověření platnosti hypotézy, kvantitativní výzkumná strategie.

Experiment a kvaziexperiment

2.11 Kvantitativní přístup k analýze dat

Klíčová slova

kvantitativní přístup, analýza dat, obsahová analýza, statistická analýza, big data, evaluace, ekonometrie

Cíle kapitoly

Cílem je sumarizovat znalosti z obsahové analýzy a statistické analýzy, vybrat správnou statistickou metodu, seznámit se s problematikou big dat a s nejnovějšími počítačovými programovými systémy.

Výstupy z učení

- 1.6 realizuje výzkum
- 1.7 interpretuje výsledky realizovaného výzkumu

Abstrakt

Úkolem analýzy dat je redukce, organizace, syntéza a sumarizace informací za účelem dát získaným údajům nějaký význam a provádět úvahy podporované kvalitní evidencí. Po kompletaci dat přistupujeme k jejich analýze.

A) Základním přístupem k analýze dat v kvantitativním výzkumu je obsahová analýza, která objektivně, systematicky a kvantitativně popisuje manifestní obsah komunikace. Využívá se především pro zkoumání médií, dále v pedagogice, sociologii a psychologii. Je velmi podobná strukturovanému pozorování.

B) Analýze numerických údajů se věnuje statistika. Kvantitativní výzkum primárně pracuje se statistickou analýzou dat. Sebraná strukturovaná data zpracováváme pro statistickou analýzu v rámci editování (přezkušování dat, zjišťujeme chyby), kódování (proces přiřazení čísel nebo jiných symbolů a kategorizace), tabelace a další sofistikovanější analýzy.

Před statistickou analýzou provádíme identifikaci nezávislých a závislých proměnných.

Rozlišujeme jednorozměrnou, dvourozměrnou a vícerozměrnou statistiku, popisnou a inferenční (usuzovací) statistiku, explorační statistiku.

Pro statistickou analýzu dat v kvantitativním výzkumu je obvykle použita četnostní a kontingenční tabulky, míry centrální tendence, míry variability, normální rozložení –

normální křivka, statistická usuzování, srovnání průměrů dvou a více skupin, statistické inference pro četnostní data, asociace a korelace, regresní analýza a predikce.

V rámci mnohorozměrných metod statistické analýzy dat je využívána mnohonásobná regresní analýza, mnohonásobná diskriminační analýza, kanonická korelační analýza, faktorová analýza, metoda hlavních komponent, mnohorozměrné škálování, shluková analýza, analýza korelačních cest, analýza modelů latentních proměnných, víceúrovňová analýza, analýza mediace a moderace.

C) Kvantitativní přístupy u sociálních médií a big dat zahrnují analýzu četnosti, vztahovou analýzu, korelaci, regresi, klasifikaci, shlukování a využívání geografických informačních systémů.

Ekonometrie jako speciální disciplína spojuje statistické techniky s matematickou ekonomikou. Umožňuje testovat ekonomické hypotézy a vytvářet předpovědi o budoucím vývoji sledovaných veličin. Používáme ji ve všech ekonomických odvětvích. Evaluace dělíme na formativní a sumativní, evaluace procesu, efektu. Používáme při ní specifické postupy (posouzení hodnotitelnosti, autoevaluace, technika nejvýznamnější změny, proces tracing, metaevaluace) a přístupy (konfirmační, explorační, rezponzivní, konstruktivistická, vedená teorií, realistická, zaměřená na využitelnost, uschopňující, expertní, oponentní, poradně demokratická).

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 230-269, s. 271-336)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 119-136)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 429-449, s. 665-681)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 44-45, s. 122-148)

Kontrolní otázky

1. Co je úkolem analýzy dat v kvantitativním výzkumu?
2. Definujte obsahovou analýzu v kvantitativním výzkumu.
3. Jaký je rozdíl mezi editováním a kódováním během zpracovávání sebraných strukturovaných dat pro statistickou analýzu?
4. Jak probíhá identifikace nezávislých a závislých proměnných?
5. Jaké statistické metody využívá nejčastěji ekonomika podniku, marketing, management či řízení lidských zdrojů (personalistika)?
6. Jaký je rozdíl mezi četnostní a kontingenční tabulkou?
7. jakou statistickou metodu zvolíme pro spolehlivé odhadování parametrů a přezkoušení statistických hypotéz?
8. Co zahrnují kvantitativní přístupy u sociálních médií a big dat?
9. Jaký je rozdíl mezi formativní a sumativní evaluací?
10. Jaké specifické postupy využíváme při evaluaci?

Zajímavosti z dané problematiky

Webové aplikace:

<https://www.ibm.com/analytics/cz/cs/technology/spss/> prediktivní analytický software IBM SPSS

<http://www.gnu.org/software/pspp/> volně přístupný prediktivní analytický software GNU PSPP

<https://www.stata.com/features/> STATA statistický software pro správu, analýzu, zobrazování dat a simulace (popř. <https://fph.vse.cz/centrum-informatiky/navody/stata/>)

https://www.sas.com/cs_cz/academic-program.html SAS snadný přístup ke kompletní nabídce softwaru a řešení, jež pomáhají organizacím na celém světě získávat informace z velkého množství dat

<http://statistica.io/> STATISTICA nástroj pro statistickou analýzu dat

další informace:

LITTLE, T. D., 2013. *The Oxford Handbook of Quantitative Methods. Volume 2: Statistical Analysis*. New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-993487-4. Dostupné z:

<https://gess.uni->

[mannheim.de/fileadmin/gess_content/Doctoral_Programs/CDSS/PDFs/The_Oxford_Handbook_of_Quantitative_Methods_II.pdf](https://gess.uni-mannheim.de/fileadmin/gess_content/Doctoral_Programs/CDSS/PDFs/The_Oxford_Handbook_of_Quantitative_Methods_II.pdf)

Odkaz na praktickou část

3.11 Zpracování výzkumných výsledků. Psaní vědeckého textu. Případová studie.

Prezentace seminárních prací

3.12 Evaluace a její typy. Prezentace seminárních prací

2.12 Kvantitativní přístup k analýze dat

Klíčová slova

kvantitativní přístup, analýza dat, obsahová analýza, statistická analýza, big data, evaluace, ekonometrie

Cíle kapitoly

Cílem je sumarizovat znalosti z obsahové analýzy a statistické analýzy, vybrat správnou statistickou metodu, seznámit se s problematikou big dat a s nejnovějšími počítačovými programovými systémy.

Výstupy z učení

- 1.6 realizuje výzkum
- 1.7 interpretuje výsledky realizovaného výzkumu

Abstrakt

Úkolem analýzy dat je redukce, organizace, syntéza a sumarizace informací za účelem dát získaným údajům nějaký význam a provádět úvahy podporované kvalitní evidencí. Po kompletaci dat přistupujeme k jejich analýze.

A) Základním přístupem k analýze dat v kvantitativním výzkumu je obsahová analýza, která objektivně, systematicky a kvantitativně popisuje manifestní obsah komunikace. Využívá se především pro zkoumání médií, dále v pedagogice, sociologii a psychologii. Je velmi podobná strukturovanému pozorování.

B) Analýze numerických údajů se věnuje statistika. Kvantitativní výzkum primárně pracuje se statistickou analýzou dat. Sebraná strukturovaná data zpracováváme pro statistickou analýzu v rámci editování (přezkušování dat, zjišťujeme chyby), kódování (proces přiřazení čísel nebo jiných symbolů a kategorizace), tabelace a další sofistikovanější analýzy.

Před statistickou analýzou provádíme identifikaci nezávislých a závislých proměnných.

Rozlišujeme jednorozměrnou, dvourozměrnou a vícerozměrnou statistiku, popisnou a inferenční (usuzovací) statistiku, explorační statistiku.

Pro statistickou analýzu dat v kvantitativním výzkumu je obvykle použita četnostní a kontingenční tabulky, míry centrální tendence, míry variability, normální rozložení –

normální křivka, statistická usuzování, srovnání průměrů dvou a více skupin, statistické inference pro četnostní data, asociace a korelace, regresní analýza a predikce.

V rámci mnohorozměrných metod statistické analýzy dat je využívána mnohonásobná regresní analýza, mnohonásobná diskriminační analýza, kanonická korelační analýza, faktorová analýza, metoda hlavních komponent, mnohorozměrné škálování, shluková analýza, analýza korelačních cest, analýza modelů latentních proměnných, víceúrovňová analýza, analýza mediace a moderace.

C) Kvantitativní přístupy u sociálních médií a big dat zahrnují analýzu četnosti, vztahovou analýzu, korelaci, regresi, klasifikaci, shlukování a využívání geografických informačních systémů.

Ekonometrie jako speciální disciplína spojuje statistické techniky s matematickou ekonomikou. Umožňuje testovat ekonomické hypotézy a vytvářet předpovědi o budoucím vývoji sledovaných veličin. Používáme ji ve všech ekonomických odvětvích. Evaluace dělíme na formativní a sumativní, evaluace procesu, efektu. Používáme při ní specifické postupy (posouzení hodnotitelnosti, autoevaluace, technika nejvýznamnější změny, proces tracing, metaevaluace) a přístupy (konfirmační, explorační, rezponzivní, konstruktivistická, vedená teorií, realistická, zaměřená na využitelnost, uschopňující, expertní, oponentní, poradně demokratická).

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 230-269, s. 271-336)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 119-136)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 429-449, s. 665-681)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 44-45, s. 122-148)

Kontrolní otázky

1. Co je úkolem analýzy dat v kvantitativním výzkumu?
2. Definujte obsahovou analýzu v kvantitativním výzkumu.
3. Jaký je rozdíl mezi editováním a kódováním během zpracovávání sebraných strukturovaných dat pro statistickou analýzu?
4. Jak probíhá identifikace nezávislých a závislých proměnných?
5. Jaké statistické metody využívá nejčastěji ekonomika podniku, marketing, management či řízení lidských zdrojů (personalistika)?
6. Jaký je rozdíl mezi četnostní a kontingenční tabulkou?
7. jakou statistickou metodu zvolíme pro spolehlivé odhadování parametrů a přezkoušení statistických hypotéz?
8. Co zahrnují kvantitativní přístupy u sociálních médií a big dat?
9. Jaký je rozdíl mezi formativní a sumativní evaluací?
10. Jaké specifické postupy využíváme při evaluaci?

Zajímavosti z dané problematiky

<https://www.ibm.com/analytics/cz/cs/technology/spss/> prediktivní analytický software IBM SPSS

<http://www.gnu.org/software/pspp/> volně přístupný prediktivní analytický software GNU PSPP

<https://www.stata.com/features/> STATA statistický software pro správu, analýzu, zobrazování dat a simulace (popř. <https://fph.vse.cz/centrum-informatiky/navody/stata/>)

https://www.sas.com/cs_cz/academic-program.html SAS snadný přístup ke kompletní nabídce softwaru a řešení, jež pomáhají organizacím na celém světě získávat informace z velkého množství dat

<http://statistica.io/> STATISTICA nástroj pro statistickou analýzu dat

LITTLE, T. D., 2013. *The Oxford Handbook of Quantitative Methods. Volume 2: Statistical Analysis*. New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-993487-4. Dostupné z: https://gess.uni-mannheim.de/fileadmin/gess_content/Doctoral_Programs/CDSS/PDFs/The_Oxford_Handbook_of_Quantitative_Methods_II.pdf

Odkaz na praktickou část

3.11 Zpracování výzkumných výsledků. Psaní vědeckého textu. Případová studie.

Prezentace seminárních prací

3.12 Evaluace a její typy. Prezentace seminárních prací

2.13 Etika ve výzkumné práci

Klíčová slova

aplikovaná etika, etika vědy a výzkumu, beneficence, nonmaleficence, ERA, ochrana osobních údajů

Cíle kapitoly

Cílem je shrnout znalosti o etice ve výzkumu, prohloubit znalosti o klíčových etických principech uznávaných ve vědecké komunitě, především o dobrovolnosti účasti a poctivosti v analýze dat a prezentaci výsledků.

Výstupy z učení

- 1.6 realizuje výzkum
- 1.8 zhodnotí design empirického výzkumu a identifikuje jeho slabá místa

Abstrakt

Aplikovanou etiku chápeme jako filozofickou vědu o mravnosti, která zasahuje do lidské činnosti. Proto existuje též etika vědy a výzkumu. Obecně platí dva základní etické principy – konat dobro a nekonat zlo. Ve vědě a výzkumu se princip konání dobra nazývá beneficence a nekonání zla nonmaleficence. Evropská unie buduje tzv. Evropský výzkumný prostor (ERA), ve kterém klade vysoké nároky právě na etiku výzkumu. Normou nejvyšší právní síly zůstává Listina základních práv a svobod.

Ve výzkumu existují tři eticky problémové oblasti: 1) ochrany zdraví, psychické rovnováhy a svobody jednotlivce, kterého musíme náležitě a přiměřeně poučit o možných rizicích, 2) nakládání s informacemi podle etických zásad, které přesahují rámec autorského zákona a dotýkají se vědce (badatelovy) poctivosti, odvahy, vědecké skromnosti a názorové tolerantnosti, 3) dilematický vztah výsledků výzkumu a jejich užitečnosti pro společnost, kde by měla být důležitější etika odpovědnosti vědců a společnosti více než etika povinnosti.

Mravní hodnoty, o kterých se zmiňuje tento text, musejí mít alespoň rámcově oporu v zákonech. Etické kodexy jsou pouze mravně závaznou normou, ale nemohou odporovat platné legislativě. Pro vědce je důležité orientovat se v jak mravně závazných, tak právně

závazných normách. Ze všeho nejdůležitější je však etika odpovědnosti každého vědce a výzkumníka.

Mezi klíčové etické principy uznávané ve vědecké komunitě patří: dobrovolnost účasti, poučený souhlas, ochrana subjektů před poškozením, anonymita a důvěrnost, poctivost v analýze dat a prezentaci výsledků.

V České republice platí zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění účinném od 1. ledna 2015. V paragrafu 4 zákona jsou definovány pojmy osobní údaj, citlivý údaj a anonymní údaj, vysvětlen rozdíl mezi zpracováním a shromažďováním osobních údajů a vymezeny pojmy likvidace údajů a správce údajů, který provádí jejich zpracování. Dále musíme zmínit Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 62-63)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 86-87)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 137-142)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 149-153)

NOVOTNÝ, J. a J. SVOBODOVÁ, 2014. *Jak pracuje věda*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6942-8. (s. 87-89)

Kontrolní otázky

1. Čím se zabývá etika výzkumu?
2. Definujte beneficenci.
3. Jaký je postoj Evropského výzkumného prostoru k etickým principům platným ve vědě a výzkumu?

4. Jaké máme ve výzkumu tři eticky problémové oblasti?
5. Jak badatel projevuje názorovou tolerantnost?
6. Jmenujte základní zásady, podle kterých nakládáme s informacemi.
7. Jaké všeobecné principy zahrnuje etická zodpovědnost vědce (badatele)?
8. Proč je nutné pracovat s tzv. informovaným souhlasem?
9. Mají firmy nárok na anonymitu v rámci dotazníkového šetření?
10. Jaké zákony v České republice se primárně zabývají etickým principům platným ve vědě a výzkumu?

Zajímavosti z dané problematiky

HILLEROVÁ, E., 2015. Etika v programu HORIZONT 2020. Praha: Technologické centrum AV ČR. Dostupné z: https://www.h2020.cz/files/svobodova/etika-13-7-2015-2-_1.pdf

EUROPEAN COMMISSION, 2013. *Ethics for researchers. Facilitating Research Excellence in FP7*. Brussels: European Union. ISBN 978-92-79-28854-8. Dostupné z: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/fp7/89888/ethics-for-researchers_en.pdf

Odkaz na praktickou část

3.13 Prezentace seminárních prací, procvičování antiplagiátorských programů a standardů chování výzkumných pracovníků

3 Příprava na semináře

3.1 Diskuse o úloze vědy a výzkumu v 21. století. Témata seminární práce

Klíčová slova

věda, výzkum, kvalitativní, kvantitativní

Cíle kapitoly

Rozlišit druhy empirického výzkumu, popsat hlavní koncepty a principy empirického výzkumu porovnat kvalitativní a kvantitativní výzkum.

Výstupy z učení

- 1.1 popíše hlavní koncepty a principy empirického výzkumu
- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace

Příklad, uvedení vzorového úkolu

V tabulce doplňte chybějící příklady a charakteristiky.

Kvantitativní výzkum	Kvalitativní výzkum
Ptáme se: Co? Jak? Kolik?	
Využití při analýze poklesu návštěvnosti servisu, určování míry spokojenosti zákazníků.	
	Induktivní (postupujeme od jednotlivostí k obecným soudům)
	Vytváření teorií
Metody:	Metody:
Velký výzkumný vzorek	

	Vyčerpávající informace o případu
Zprostředkovaný kontakt s respondenty	
	Osobní (těsný) vztah výzkumníka k subjektu
Potvrzení teorie	
Makrosvět	
	Vysoká validita

Vzorové řešení

Kvantitativní výzkum	Kvalitativní výzkum
Ptáme se: Co? Jak? Kolik?	Ptáme se: Proč?
Využití při analýze poklesu návštěvnosti servisu, určování míry spokojenosti zákazníků.	Využití při tvorbě strategie ve sportovní organizaci, výzkumu realitního trhu, analýze přitažlivosti čajoven
Deduktivní (postupuje od obecných soudů k jednotlivostem)	Induktivní (postupujeme od jednotlivostí k obecným soudům)
Testování teorií, hypotéz	Vytváření teorií
Metody: obsahová analýza, statistická analýza	Metody: metoda zakotvené teorie, biografický výzkum, kvalitativní experiment, narativní analýza, hermeneutická interpretace
Velký výzkumný vzorek	Menší výzkumný vzorek
Redukce informací	Vyčerpávající informace o případu
Zprostředkovaný kontakt s respondenty	Těsný a dlouhodobý kontakt
Neosobní (volný) vztah výzkumníka k subjektu	Osobní (těsný) vztah výzkumníka k subjektu

Potvrzení teorie	Tvorba teorie
Makrosvět	Mikrosvět
Nízká validita	Vysoká validita

Zadání samostatné práce (úkolů)

Najděte relevantní zdroje informací o tzv. digitální ekonomice, kulturních a kreativních průmyslech, které zařazujeme do kategorie nově vznikajících průmyslů tzv. (emerging industries). Pokuste se zdůvodnit, proč bývá vliv digitální ekonomiky na průmysl označován za čtvrtou průmyslovou revoluci.

Řešení:

Například lze využít:

BALCERZAK, P. a P. B. Michał, 2017. Digital economy in visegrad countries. multiple-criteria decision analysis at regional level in the years 2012 and 2015. *Journal of Competitiveness*. **8**(2), 5-18. ISSN 1804-171X.

KRAUS, M. et al., 2014. *Výzkum a vývoj v kulturních a kreativních odvětvích: hlavní ukazatele výzkumu a vývoje včetně srovnání s vybranými průmysly ČR* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav. 2014, [cit. 2018-01-09]. ISBN 978-80-7008-346-8. Dostupné z: <http://www.idu.cz/cs/vyzkum-a-vyvoj-v-kulturnich-a-kreativnich-odvetvic>.

MOROZ, M., 2017. The level of development of the digital economy in poland and selected european countries: A comparative analysis. *Foundations of Management*. **9**(1), 175-190. ISSN 2300-5661.

PILNÝ, I., 2016. *Digitální ekonomika: žít nebo přežít*. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0481-8.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 17-30)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 14-17)

Doporučená literatura

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 23-40)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 18-19)

NOVOTNÝ, J. a J. SVOBODOVÁ, 2014. *Jak pracuje věda*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6942-8. (s. 10-42)

3.2 Shrnutí dosavadních zkušeností studujících s metodami výzkumu a základů výzkumné práce v oboru ekonomika podniku a management

Klíčová slova

metody výzkumu, ekonomika podniku, empirický výzkum, kvalitativní a kvantitativní výzkum

Cíle kapitoly

Shrnout a zhodnotit dosavadní zkušenosti studujících s metodami výzkumu a základů výzkumné práce v oboru ekonomika podniku a management a příbuzných oborů. Procvičit zhodnocení designu empirického výzkumu a identifikování slabých míst.

Výstupy z učení

- 1.1 popíše hlavní koncepty a principy empirického výzkumu
- 1.8 zhodnotí design empirického výzkumu a identifikuje jeho slabá místa

Příklad, uvedení vzorového úkolu

V kvalifikační práci BAROŇ, M., 2017. Management vybraného florbalového klubu a jeho rozvoj. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Fakulta sportovních studií. Katedra společenských věd a managementu sportu. Dostupná z: https://is.muni.cz/th/435051/fsps_b?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dbakal%C3%A1%C5%99sk%C3%A1%20management%20agenda:th%26start%3D1 je text o metodách:

„Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to na část teoretickou a na část praktickou. V teoretické části jsou k dané problematice managementu, sportovního managementu, založení a fungování klubu uvedeny informace, které byly načerpány studiem odborné literatury.

Praktická část je zaměřena na florbalový klub Zlín Lions. Jsou zde použity metody syntézy a analýzy. Informace pro praktickou část byly získány především z osobních rozhovorů se zakladateli klubu pány Ing. Jaroslavem Vaňkem, Ing. Janem Krkoškou a Bc. Matějem Koňáříkem, ze stanov, interních dokumentů a internetových stránek klubu. Dále byly využity

osobní zkušenosti získané z působení v klubu v roli hráče mužského A-týmu. Získané informace jsou poté shrnuty a rozebrány ve SWOT analýze, ze které jsou vyvozeny návrhy pro rozvoj florbalového klubu do budoucích let.

Přínos práce pro tyto cílové skupiny: vedení klubu (management), členská základna. Návrhy na zdokonalení přispějí ke zvýšení výkonnosti a konkurenceschopnosti klubu v dalších letech.“

Zhodnoťte design empirického výzkumu a identifikuje jeho slabá místa. Případné další informace o výzkumných otázkách, hypotézách, literární rešerši, aplikační části a závěru získáte ve volně přístupném textu dané práce.

Řešení:

Metody syntézy a analýzy jsou takto uvedené univerzálními metodami ve všech vědeckých disciplínách. Chybí uvedení, jaké konkrétní druhy syntézy a analýzy má autor na mysli. U ekonomiky podniku se zpravidla zaměřujeme na analýzu plánování, organizace, výroby, investování, prodej, marketing, proto hovoříme o analýzách finančního charakteru, marketingových, strategických či výrobních analýzách. Například u sledování výkonnosti používáme nejrůznější metody analýz a různé ukazatele jako jsou horizontální analýza, vertikální analýza, analýza poměrových ukazatelů, analýza soustav ukazatelů a komparace. S tím souvisí podniková diagnostika, která využívá diagnostické metody jako passport, finančně-ekonomickou analýzu, metody multikriteriálního vyhodnocování variant, dále strategickou a marketingovou analýzu, metody posuzování rizika.

Jako metoda je zmíněna „osobní rozhovory“. Již použitá terminologie neodpovídá současnému výzkumu (standardizovaný, nestandardizovaný rozhovor). Ty ale byly provedeny pouze s 2 manažery. Dva manažeři nemohou tvořit tzv. reprezentativní vzorek (výběrový soubor), neboť nám neumožní provést důkladné výběrové šetření. Již zadání analyzovat pouze jeden fotbalový klub neumožňuje žádný druh komparace. Autor nedefinoval a typ reprezentativního výběru.

Informace získané z interních materiálů, stanov, webových stránek a osobních zkušeností autora byly využity pro SWOT analýzu. To je ale pouze jedna metoda pro sledování výkonnosti a dalších ekonomických ukazatelů.

Autor neuskutečnil dotazníkové šetření a nepoužil žádnou statistickou metodu, takže neprovedl převedení otázek do matematického jazyka proměnných, s nimiž mohl provádět statistické operace (např. klasifikace proměnných, základy pravděpodobnosti, popisná, analytická, prospektivní a kohortová šetření, anketa).

Celkově se jedná o nedostatečný kvantitativní výzkum s nedostatečným počtem relevantních metod.

Zadání samostatné práce (úkolů)

A) Zopakujte si základní aktivity manažera v ekonomice podniku v oblastech: podnikání a podnik, podnikové řízení, personální řízení, řízení výroby, řízení nákupu a prodeje, materiál, pracovní síla, pracovní stroje a zařízení, náklady a tržby, majetek a finanční zdroje, výsledek hospodaření, finanční výkazy, finanční analýza, hodnocení investic. Zamyslete se nad specifiky manažerského výzkumu.

Řešení:

MARTINOVIČOVÁ, D., M. KONEČNÝ a J. VAVŘINA, 2014. *Úvod do podnikové ekonomiky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5316-4.

STROUHAL, J., 2016. *Ekonomika podniku*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Institut certifikace účetních. ISBN 978-80-87985-07-6.

TICHÝ, J., 2016. *Ekonomika podniku*. Praha: Ioda. ISBN 978-80-260-9699-3.

VÁCHAL, J., VOCHOZKA, M. a kol., 2013. *Podnikové řízení*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4642-5.

O specifikách výzkumu v oblasti ekonomiky a managementu:

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 62-65)

B) Kde lze získat kvalifikační práce z jiných českých a zahraničních vysokých škol?

Řešení:

- Portál ProQuest Central nabízí 100 000 disertačních prací (Ph.D.) v plnotextové podobě, 1,7 milionů abstraktů disertačních prací. <http://search.proquest.com>
- Univerzita Karlova v Praze umožňuje nahlížení na elektronickou podobu závěrečných prací po registraci: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/registration/?lang=cs>
- Absolventi a závěrečné práce Masarykovy univerzity v Brně (v plnotextové podobě) <http://is.muni.cz/thesis/>
- Archív diplomových prací Českého vysokého učení technického v Praze (v plnotextové podobě) <https://dip.felk.cvut.cz/>

- Akademická knihovna Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (v plnotextové podobě) <http://minas.jcu.cz/F?RN=698433366>
- Databáze kvalifikačních prací Vysoké školy ekonomické v Praze (v plnotextové podobě) <https://www.vse.cz/vskp/>
- Digitální knihovna Západočeské univerzity v Plzni (v plnotextové podobě od roku 2012) <https://otik.uk.zcu.cz/>

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 81-82, s. 137-168)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 81-84)

Doporučená literatura

BOHÁČKOVÁ, I. a I. BROŽOVÁ, 2017. *Hodnocení podnikatelské činnosti: metodická část*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2743-6. (s. 5-60)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 43-49, s. 121-167, s. 429-449)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 62-67)

3.3 Jak připravit plán (design) výzkumné činnosti, výzkumný projekt

Klíčová slova

etapy výzkumné činnosti, výzkumné téma, výzkumný problém

Cíle kapitoly

Procvičit si členění, postup a plánování výzkumné činnosti a definování výzkumného tématu a výzkumného problému adekvátního pro magisterský typ studia.

Výstupy z učení

- 1.1 popíše hlavní koncepty a principy empirického výzkumu
- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.8 zhodnotí design empirického výzkumu a identifikuje jeho slabá místa

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Sestavte výzkumný projekt pro studentskou grantovou soutěž z oblasti ekonomiky podniku a managementu.

Řešení:

Název

Podmínky elektronického obchodování v České republice a Německu

Abstrakt

Projekt má za cíl odhalit a popsat existující jevy a vlivy, díky kterým lze zvyšovat hodnotu produktu či služby vnímanou zákazníkem. Výzkum se bude vztahovat na podmínky elektronického obchodování a bude prováděn ve dvou zemích klíčových pro rozvoj e-komerce:

Česká republika (velké objemy směnných transakcí uskutečněných prostřednictvím internetových obchodů) a v Německu (velmi dynamicky rostoucí trh z hlediska elektronické komerce). Šetření bude probíhat ve spolupráci s českými a zahraničními univerzitami a zaměří se jak na stávající uživatele elektronické komerce (u nich bude zkoumat atributy vnímané hodnoty), tak na neuživatele (bariéry). Výstupem bude teoretická platforma, na jejíž

základě mohou být dále prováděna aplikační šetření a výzkumy směřující ke zvýšení konkurenceschopnosti českých exportérů i ostatních společností při uplatňování na globálních trzích.

Cíle projektu

Cílem je odhalit a popsat existující jevy a vlivy, díky kterým lze zvyšovat hodnotu produktu či služby vnímanou zákazníkem. Záměrem je vytvořit teoretickou platformu, ze které by mohly být odvozovány aplikace pro uplatňování produkce na globálních trzích v podmínkách e-komerce.

Zadání samostatné práce (úkolů)

Zjistěte, jaké projekty byly v roce 2017 uděleny v agenturách Grantová agentura České republiky (GA ČR) a Technologická agentura České republiky (TA ČR) z oborů ekonomika podniku a management a příbuzných oborů.

Řešení:

U GA ČR lze vyhledávat:

<https://gacr.cz/seznam-podporenych-projektu/>

U TA ČR lze vyhledávat:

<https://www.tacr.cz/index.php/cz/>

Studijní literatura

Povinná literatura

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 21-34)

VOCHOZKA, M. et al., 2016. *Metodika odborné práce*. 2. dopl. a rozš. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7468-108-0. (s. 11-12)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 35-72)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 147-163)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting.
ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 68-85)

3.4 Přehled fází empirického výzkumu. Procvičování jednotlivých kroků výzkumu ve skupinách

Klíčová slova

fáze empirického výzkumu, výzkumný problém, hypotézy, operacionalizace proměnných, metody

Cíle kapitoly

Procvičit jednotlivé kroky výzkumu ve skupinách, tj. formulace výzkumného problému, formulace hypotéz, operacionalizace proměnných, návrh a zdůvodnění vhodného typu metod výzkumu pro vlastní výzkum.

Výstupy z učení

- 1.1 popíše hlavní koncepty a principy empirického výzkumu
- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace
- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Navrhněte jednotlivé kroky výzkumu, tj. formulace výzkumného problému, formulace hypotéz, operacionalizace proměnných, návrh a zdůvodnění vhodného typu metod výzkumu.

Příklad řešení:

Výzkumný problém: Klesající počet klientů autorizované opravny aut (servisu).

Výzkumná otázka: Proč klesá počet klientů?

Dekompozice tématu = Dílčí výzkumné (upřesňující) otázky:

- V rámci poptávkové analýzy (zákazníci) je zajímavé se podívat, zda odcházejí jen některé skupiny klientů, nebo je odchod klientů náhodný? Zda využívají služeb konkurenčních, nebo neautorizovaných servisů, nebo je důvod náhodný.
- V rámci nabídkové strany (konkurence) je zajímavé sledovat, zda vývoj tržeb, nebo vývoj hrubé marže firmy v čase má vliv nějaké rozhodnutí firmy v minulosti.

Formulace hypotéz nám slouží k tomu, že máme znalost ekonometrie. Tj. znalost ekonomické teorie (chování spotřebitele a firmy) a statistiky. Tak dokážeme výzkumné otázky převést na funkce. Např. poptávkovou analýzu ztotožníme z teorií poptávky po produkci firmy vyjádřené množstvím (počet standardních servisních úkonů). To lze vysvětlovat cenou, kvalitou, rychlostí dodání, sezónou a dle typu zákazníka, cenou substitutů (ceny konkurence), cenou komplementů (jak se zdražily vstupy a součástky).

Hypotézou může tedy být tzv. nulová hypotéza: (H_0) Poptávka po produkci (servisních pracích) firmy závisí na charakteristice zákazníka. Alternativní vysvětlení naší hypotézy je, že to nedokážeme potvrdit, že závisí na charakteristikách zákazníka a pokles poptávky je náhodný, resp. lze vysvětlit ostatními faktory, jako jsou ceny, kvalita, sezóna a podobně.

Operacionalizace proměnných: zde je třeba data převést do modelu. Každá proměnná musí být řádně identifikována a popsána. Jak je transformována, jak je kódována a jakých hodnot může nabývat. Např. nečíselné charakteristiky zákazníka je třeba převést na dummy proměnné a zejména je nutné připravit si vysvětlovanou proměnnou. Je třeba přesně definovat, které servisní úkony chceme analyzovat a které ne. Můžeme se rozhodnout, že úkony budeme měřit časem, nebo celkovou cenou za hodinu práce, celkovou cenou a na pravou stranu rovnice dát délku servisních prací.

Návrh a zdůvodnění vhodného typu metod výzkumu: Vydali jsme se cestou poptávkové analýzy. Zdůvodnění regresní funkce máme založené na ekonomické teorii. Máme panelová data o zákaznících a provedeme standardní odhad poptávky po produkci firmy. Známe přednosti i nedostatky odhadu této funkce, při interpretaci si na ně musíme dát pozor.

Zadání samostatné práce (úkolů)

Připravte si pro vlastní kvalifikační práci jednotlivé kroky výzkumu, tj. formulace výzkumného problému, formulace hypotéz, operacionalizace proměnných, návrh a zdůvodnění vhodného typu metod výzkumu, a konzultujte je s příslušným vyučujícím. Využijte tyto informace:

Rozlišujeme tři základní druhy výzkumných problémů, přičemž ve většině diplomových prací se dají formulovat všechny tři druhy:

a) deskriptivní (popisný). Klademe si otázku typu „Jaké to je?“, přičemž zjišťujeme a popisujeme situaci, stav, výskyt jevu. Nejčastější metody jsou v tomto případě dotazník, pozorování, interview, škálování. Příklad: Jaké jsou hlavní znaky japonského managementu?

b) relační (vztahový). Dáváme do vztahu jevy či činitele, a ptáme se, zda existuje vztah mezi zkoumanými jevy a jak je vztah těsný. Příklad: Jaký je vztah mezi využíváním japonského managementu a úspěšnosti japonské ekonomiky?

c) kauzální. Zjišťujeme příčinu, která vedla k určitému důsledku. Stejně jako u relačních výzkumných problémů i zde nejčastěji využíváme statistické metody. V tomto případě jde o nejnáročnější výzkumný problém, jehož řešení přináší nejcennější výsledky. Příklad: Způsobují tzv. cafeterie významný nárůst motivace zaměstnanců?

Studijní literatura

Povinná literatura

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 21-34)

VOCHOZKA, M. et al., 2016. *Metodika odborné práce*. 2. dopl. a rozš. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7468-108-0. (s. 49-80)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 73-112)

BOHÁČKOVÁ, I. a I. BROŽOVÁ, 2017. *Hodnocení podnikatelské činnosti: metodická část*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2743-6. (s. 5-60)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 32-37, s. 96, s. 130-148)

3.5 Opakování použitých metod v dosavadním studiu (metody sběru dat, druhy, charakteristiky, užití metody pozorování)

Klíčová slova

ekonomika podniku a management, metody sběru dat, metoda pozorování

Cíle kapitoly

Zopakovat si použité metody v dosavadním studiu v oblasti metod sběru dat, soustředit se na jejich druhy, charakteristiky a užití metody pozorování.

Výstupy z učení

- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Stanovte druh výzkumu a vyberte metody u daných témat:

- a) postoje studentů vysoké školy ke školnému
- b) citlivost ceny piva na změnu v důchodech spotřebitelů

Možná řešení:

a) Využijeme kvantitativní výzkum a dotazníkové šetření. V rámci analýzy dat z dotazníkového šetření lze odpovědi studentů zkoumat pomocí kontingence, která zjišťuje závislost dvou nominálních proměnných, a též běžná korelace, která zjišťuje statistickou závislost u dvou ordinálních proměnných. Pro vyhodnocení kontingenční tabulky použijeme chí-kvadrát test dobré shody. Pro určení síly vztahu mezi jednotlivými proměnnými využijeme kontingenční koeficienty (koeficient ϕ a Cramérovo V). Pro zjištění síly závislosti (běžná korelace) dvou ordinálních proměnných nám může posloužit Spearmanův koeficient pořadové korelace a také modifikace Kendallova koeficientu t – Kendallův koeficient τ – c , který je založen na inverzích v pořadí. Odlišnost dvou skupin studentů lze testovat pomocí t -testu (párový pro studenty, kteří v čase změnili a nezměnili preferenci v čase, či nepárový pro aktuální sondu v populaci) Výsledná data lze interpretovat pomocí tabulky či grafu.

b) Určíme agenty, kterými jsou domácnosti, které pivo kupují, firmy, které ho vyrábějí, a firmy, které vyrábějí jiné statky. Z preferencí a důchodu domácností odvodíme optimální reakci domácností, tj. jejich poptávkové křivky. Např. poptávka = funkcí (ceny, ceny substitutů, komplementů, charakteristiky spotřebitele, sezóny, ...). Z nich spočítáme křivku tržní poptávky dle učebnicového ekonometrického modelu. Podobně odvodíme optimální reakce firem, tj. jejich nabídkové křivky, a z nich spočítáme křivku tržní nabídky. Z tržní nabídky a tržní poptávky spočítáme rovnovážný objem produkce a rovnovážnou cenu jako funkce parametrů modelu. Citlivost tržní ceny piva určíme jako derivaci této ceny podle důchodu domácností. Optimální je obě křivky odhadovat pomocí simultánních regresních rovnic.

Zadání samostatné práce (úkol)

Stanovte druh výzkumu a vyberte metody u tématu „Analýza vlivu environmentálního managementu na konkurenceschopnost podniku“.

Řešení:

V rámci kvantitativního výzkumu lze provést empirické šetření, sběr dat z veřejně publikovaných informací a z dotazníkového šetření, realizace univariační analýzy dat, realizace bivariační analýzy dat, vytvoření shluků, analýza kontingenčních tabulek, ověření existence korelace mezi ordinálními proměnnými, testování shodnosti průměrů jednotlivých shluků. V rámci kvalitativního výzkumu lze použít základní rámec odpovídající případové studii a vybraným postupům zakotvené teorie.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 81-90, s. 137-166)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 73-82)

BOHÁČKOVÁ, I. a I. BROŽOVÁ, 2017. *Hodnocení podnikatelské činnosti: metodická část*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2743-6. (s. 5-60)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 41-89)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 165-209)

MAREŠ, J., 2015. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. *Pedagogika*. **65**(2), 113-142. ISSN 0031-3815.

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 22, s. 40-48, s. 62-65)

3.6 Procvičování dotazování (rozhovor, dotazník)

Klíčová slova

narativní výzkum, respondenti, rozhovoru, metoda dotazování, dotazník

Cíle kapitoly

Procvičit nejčastější metody v rámci studia ekonomiky podniku a managementu a prohloubit znalosti o empirickém výzkumu, způsobech zpracování dat a dotazování. Dále porovnat využití rozhovoru a dotazníku a soustředit se na nutnou znalost statistických metod.

Výstupy z učení

- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Doplňte tabulku.

Špatně	Správně
Jak by podle Vás mohl fungovat náš autoservis?	
V čem vidíte naše nedostatky a co považujete za naše přednosti?	
Považujete Vašeho nadřízeného za deficientního?	
Jaký máte pocit z nákupu v obchodě XY, kterou jste navštívil v nově otevřeném obchodním centru na ulici Gustava III. v Praze?	
Jaké je Vaše náboženské vyznání?	
Jaké je Vaše zaměstnání, jste-li zaměstnán/a?	

Myslíte si, že studenti navštěvují knihovny častěji než pracující?	
--	--

Řešení:

Špatně	Správně
Jak by podle Vás mohl fungovat náš autoservis?	V čem vidíte naše nedostatky? Co je podle Vás naší předností?
V čem vidíte naše nedostatky a co považujete za naše přednosti?	V čem vidíte naše nedostatky? Co je podle Vás naší předností?
Považujete Vašeho nadřízeného za deficientního?	Váš nadřízený řídí danou část firmy výborně – dobře – špatně – velmi špatně.
Jaký máte pocit z nákupu v obchodě XY, kterou jste navštívil v nově otevřeném obchodním centru na ulici Gustava III. v Praze?	S přístupem prodavačů v obchodě XY jste byl/a spokojen/a – spíše spokojen/a – nespokojen/a – spíše nespokojen/a
Jaké je Vaše náboženské vyznání?	(otázky na víru, sexuální orientaci, politickou příslušnost, výši platu apod. volíme zcela výjimečně)
Jaké je Vaše zaměstnání, jste-li zaměstnán/a?	Pracujete jako manažer/ka úředník/úřednice dělník/dělnice...
Myslíte si, že studenti navštěvují knihovny častěji než pracující?	Jak často chodíte do knihovny?

Zadání samostatné práce (úkolů)

Připravte dotazník vhodný pro Váš výzkum v rámci přípravy kvalifikační práce podle tohoto návodu:

1. Sestavíme seznam toho, co chceme zjistit, co budeme srovnávat.
2. Inspirujeme se u již provedených dotazníkových šetření např. v různých kvalifikačních pracích, popř. v různých webových aplikacích.

3. Připravíme první formulaci otázek. Doporučujeme maximálně deset otázek. Dáváme přednost dotazníku ve webové aplikaci. Písemnou verzi dotazníku využijeme pouze u respondentů, kde neočekáváme, že by pracovali s počítači.
4. Projdeme všechny otázky a posoudíme, zda jsou skutečně nezbytné. Ověříme jejich validitu a s tím i nebezpečí špatně zvolených ukazatelů (indikátorů). Nezařazujeme otázky, ve kterých jsou dva zápory nebo obsahují negativní formulace.
5. Posoudíme srozumitelnost otázek a skutečnost, zda odpověď nelze získat z jiného zdroje.
6. Dáváme si pozor, abychom se nedotazovali na dvě různé věci najednou a abychom se vyhnuli jakýmkoli osobním a kulturním hodnotícím soudům. Také není vhodné, aby zodpovězení otázky vyžadovalo příliš velké úsilí nebo dlouhý časový úsek.
7. Úvodní otázky by měly být pro respondenta co nejpříjemnější, nejzajímavější nebo nejjednodušší.
8. Tematicky podobné otázky řadíme co nejblíže k sobě, vyhýbáme se nahodilému umístění otázek z podobných oblastí.
9. U každé otázky posuzujeme, zda je výčet kategorií pro odpověď úplný, a zvažujeme využití odpovědi „jiné“.
10. Doplňme stručný motivační úvodní text pro získání důvěry respondenta, uvedeme v něm cíl a účel výzkumu, jeho společenský význam, zaručíme anonymitu respondenta, popíšeme způsob a termín odevzdání a uvedeme kontakt na výzkumníka. Zařadíme též možnost, že v případě zájmu zašleme respondentovi výsledky výzkumu.
11. Zvážíme, které kategorizační (demografické) položky potřebujeme znát, např. věk, rodinný stav, zaměstnání, bydliště, národnost.
12. Pokusíme se vyhnout otevřeným otázkám-odpovědím (Co si myslíte o...?), stejně jako nepříjemným, iritujícími či hypotetickým otázkám a otázkám na budoucí úmysly.
13. Musíme jasně rozlišit výčtové otázky, které připouštějí více odpovědí, od výběrových otázek, které požadují jedinou volbu.
14. U kategorií musíme zvážit, zda pokrývají všechny možnosti, nevylučují se vzájemně, jsou přiměřeně podrobné, nejsou příliš široké a zda na danou otázku neodpovídá většina respondentů stejně?
15. Provedeme předvýzkum (pretest, pilotáž). Musíme ověřit, zda vyplnění dotazníku nezabírá příliš dlouhou dobu. Doporučujeme 5-10 minut. Dále se soustředíme na nesrozumitelnost otázek, nejasnost instrukcí, sekvenci otázek.

16. Minimální počet respondentů, kteří se zúčastní dotazníkového šetření, je zpravidla 60.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 81-82, s. 137-168)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 81-84)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 73-82)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 43-49, s. 121-167, s. 429-449)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 165-209)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 40-48, s. 62-65)

3.7 Nácvik sběru dat, reflexe dotazníku (zhodnocení validity), vytvoření datové matice, ověření platnosti hypotéz, experimentální metody. Průběžný test

Klíčová slova

sběr dat, dotazník, validita, datová matice, experimentální metody

Cíle kapitoly

Procvičit sběr dat, reflexi dotazníku (zhodnocení validity), tvorbu vlastní datové matice, zopakování postupu ověření platnosti hypotéz a procvičení znalostí o experimentálních metodách v oboru ekonomika podniku a management.

Výstupy z učení

- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace
- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat
- 1.6 realizuje výzkum

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Připravte ekonomický experiment na téma „Strategie lobbingu pohledem experimentální ekonomie“.

Řešení:

URBANOVÁ, D., 2016. *Strategie lobbingu pohledem experimentální ekonomie*. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/370727/esf_m/DP.pdf

Zadání samostatné práce (úkolů)

A) Sestavte datovou matici podle vzoru uvedeného na: HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2, s. 81-82.

B) Seznamte se s textem: PECÁKOVÁ, I., 2014. Problém chybějících dat v dotazníkových šetřeních. *Acta Oeconomica Pragensia*. **22**(6), 66-78, ISSN 0572-3043. Dostupné z: <https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=459.pdf>

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 81-82, s. 137-168)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 81-84)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 83-92)

BOHÁČKOVÁ, I. a I. BROŽOVÁ, 2017. *Hodnocení podnikatelské činnosti: metodická část*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2743-6. (s. 5-60)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 43-49, s. 121-167, s. 429-449)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 122-148, s. 152-153)

3.8 Procvičování pořízení a přípravy dat

Klíčová slova

sběr dat, dotazník, validita, datová matice, experimentální metody

Cíle kapitoly

Procvičit sběr dat, reflexi dotazníku (zhodnocení validity), tvorbu vlastní datové matice, zopakování postupu ověření platnosti hypotéz a procvičení znalostí o experimentálních metodách v oboru ekonomika podniku a management.

Výstupy z učení

- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace
- 1.3 aplikuje hlubší znalost přístupů v přípravě empirického výzkumu
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat
- 1.6 realizuje výzkum

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Uveďte základní statistické metody při vyhodnocování dotazníku.

Řešení:

ID	Tržby	Zájem o X	Velikost Y	Pohlaví	Příjem
1	10763	2	10	žena	10 až 15
2	11109	5	12	muž	15 až 20
3	7674	4	13	muž	20 až 25
4	6784	2	15	žena	15 až 20
5	51457	4	14	žena	10 až 15
6	40615	2	15	muž	20 až 25
7	40790	2	11	žena	10 až 15
9	47294	3	18	žena	15 až 20
...	...	...	...	...	...
150	44147	2	15	muž	10 až 15

Zde máme soubor dat, který získáme např. službou Survio, Google Docs, nebo vlastním zpracováním. To je třeba překódovat, tak abychom mohli data použít ve statistickém software.

Překódovat na číselné vyjádření

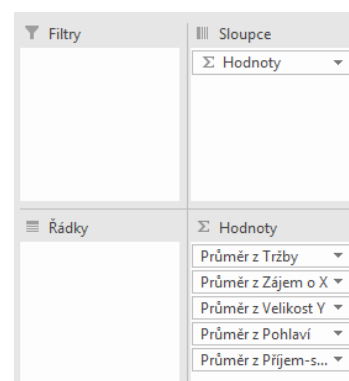
ID	Tržby	Zájem o X	Velikost Y	Pohlaví muž	Příjem kategorie	Příjem střed intervalu
1	10763	2	10	0	1	12500.00
2	11109	5	12	1	2	17500.00
3	7674	4	13	1	3	225000
4	6784	2	15	0	2	17500.00
5	51457	4	14	0	1	12500.00
6	40615	2	15	1	3	225000
7	40790	2	11	0	1	12500.00
9	47294	3	18	0	2	17500.00
...	...	...	...	...	...	...
150	44147	2	15	1	1	12500.00

Interval lze přečíslovat na kategorii, nebo na střed intervalu, což může být kategorie počtu obyvatel, nebo zaměstnanců, nebo příjmová kategorie. Tato možnost je vhodná pro otázky se stejným intervalem. Přečíslování ano, ne otázek je vedeno ve stylu ano =1 a ne=0. Zájem využívá Likertovy škály (1 až 5). V Excelu lze využít kontingenčních tabulek, nebo ještě lépe testování pomocí tzv. párového a nepárového t-testu.

Kontingenční tabulky

Tyto tabulky lze využít pro tvorbu **přehledových statistik, celkových a podle segmentů**. V našem příkladu, jde o následující kroky:

- Záložka „Vložení“
- Kontingenční tabulka – vybereme data i se záhlavím
- Do pole hodnot vložíme zajímavé proměnné. Kliknutím na položku vybereme nastavení polí hodnot a zvolíme průměr.

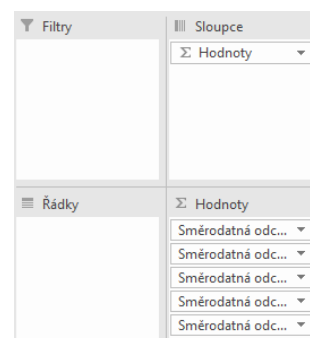

Tabulka 1: Zobrazení prvního příkladu – přehledové statistiky – průměry

Průměr	z Průměr z	Průměr z	Průměr	z Průměr z
Tržby	Zájem o X	Velikost Y	Pohlaví	Příjem-střed
28959.22	2.89	13.67	0.44	16388.89

Tím získáme průměrné hodnoty pro číselné proměnné. Tento přehled bývá obvykle doplněn o směrodatnou odchylku, minimum a maximum.

- Směrodatnou odchylku získáme tak, že ji vybereme pro danou proměnnou v nastavení polí hodnot kontingenční tabulky.

Tabulka 2: Zobrazení prvního příkladu – přehledové statistiky – směrodatné odchylky

Směrodatná odchylka	Směrodatná odchylka	Směrodatná odchylka	Směrodatná odchylka	Směrodatná odchylka
z Tržby	z Zájem o X	z Velikost Y	z Pohlaví	z Příjem-střed
19181.18	1.17	2.45	0.53	4166.67

Směrodatné odchylky nám naznačují, jakou máme variabilitu a je průměrná hodnota v tabulce vůbec interpretovatelná. Orientačně, pokud je směrodatná odchylka větší jak 33 % z průměrné hodnoty, pak klesá vypovídající hodnota průměru. Avšak stále má smysl se dívat na rozdíly mezi skupinami, právě tyto rozdíly mohou vysvětlit vysokou variabilitu uvnitř souboru dat např. tržeb, kde je podíl směrodatné odchylky větší jak 33 % ($19181.18/28959.22 = 66\% \rightarrow$ vysoká variabilita).

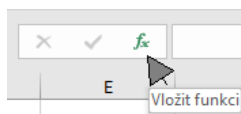
Tyto proměnné (Tržby, Zájem, Velikost) tedy můžeme dále testovat podle skupin. Tyto skupiny poskytnou odpovědi na otázky, zda mezi určitými skupinami subjektů v populaci existují rozdíly. Např. mají muži vyšší příjmy než ženy, či zda velikost Y (tržeb, zájmu) závisí na příjmové kategorii.

Zadání samostatné práce (úkolů)

Zjistěte, jak byste použili v rámci vyhodnocování dat z dotazníku statistickou závislost mezi skupinami.

Řešení:

V Excelu, nebo jiném statistickém software lze využít tzv. párových a nepárových testů pro dvě skupiny pozorování. My můžeme otestovat, zda zde existují statisticky signifikantní rozdíly mezi průměrnými hodnotami mezi skupinami 1 a 2, 1 a 3, a v posledním páru 2 a 3. K tomu využijeme buď t-test, pro velký počet pozorování, kde naměřená data pocházejí z normálního rozdělení, nebo neparametrický Wilcoxonův test, kde naměřená data mají podobné rozdělení, které může, ale nemusí být nutně normální. Pro náš příklad se hodí t-test nepárový, ženy a muži jsou nezávislé jednotky, proto nepárový.

- V Excelu seřadíme data podle kategorie.
- Vybereme prázdnou buňku, zvolíme: „Vložit funkci“
- V seznamu funkcí vybereme kategorii: Statistické
- V seznamu kategorie vybereme „T.TEST“
- Matice 1: Zde vybereme všechny buňky v sloupečku Tržby, a to jen pro kategorii 1
- Matice 2: Zde vybereme všechny buňky v sloupečku Tržby, a to jen pro kategorii 2
- Chvosty: Zde napíšeme 2
- Typ: Zde napíšeme 3

V našem případě nám vyjde p-hodnota 0,39, což indikuje fakt, že rozdíl (15060,25 Kč) mezi skupinou příjmové kategorie 1 a 2 není statisticky významný. Významný by byly v případě, že p-value by byla pod hodnotou alfa 0,05. Toto kritérium alfa je tzv. pravděpodobnost nastání chyby I. druhu a je obecně používána pro dotazníkové šetření při malém počtu pozorování (do 300 respondentů).

Náš příklad je extrémní díky velmi malému počtu pozorování, při vyšším počtu lze očekávat, že tento rozdíl v průměrných hodnotách (36789,25 a 21729, tj. 15060,25 Kč) mezi kategorií jedna a dva bude statisticky významný. Toto statistické zhodnocení lze udělat i pro kategorií 1 a 3, 2 a 3 a další otázky. Pro Wilcoxonův test, který je sice univerzální, ale v Excelu bohužel není, je třeba využít statistický software, nebo doplněk (Makro) pro Excel. T-test lze orientačně využít, pokud máte pro každou kategorii velký počet pozorování. Velikost počtu pozorování závisí na mnoha faktorech, orientačně je vhodné mít pro malé průzkumy poptávky pro každou srovnávanou skupinu nejméně 60 pozorování. Podle statistické teorie byste měli vždy, když interpretujete průměrnou hodnotu, vždy danou proměnou testovat na normalitu dat. Pokud proměnná nepochází z normálního rozdělení, průměr nemá

vypovídající hodnotu. V praxi se využívá alespoň blízkost normálnímu rozdělení, nebo jen interpretace neparametrického testování Wilcoxonovým testem, která nevyžaduje normalitu rozdělení testované proměnné.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 137-166)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 119-136)

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 429-449, s. 665-681)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 122-148, s. 152-153)

3.9 Procvičování zpracování dat z kvantitativního výzkumu, vytváření modelu

Klíčová slova

kvantitativní výzkum, analýza dat, obsahová analýza, statistická analýza, model, kompetenční model

Cíle kapitoly

Procvičit znalosti elementárního zpracování dat z kvantitativního výzkumu, vytváření modelu, designu kvantitativního výzkumného šetření, dále z obsahové analýzy a statistické analýzy, vybrat správnou statistickou metodu, seznámit se s kompetenčními modely a nejnovějšími počítačovými programovými systémy.

Výstupy z učení

- 1.2 popíše aktuální metody kvalitativního i kvantitativního empirického výzkumu a podmínky jejich aplikace
- 1.4 připraví kvalitní metodu pro získání dat

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Zjistěte, co jsou kompetenční modely, jaké jsou jejich typy, a jak by je bylo možné využít v rámci výzkumu managementu.

Řešení:

Lze využít zdroje:

BAZSOVÁ, B., 2015. Design and evaluation of competency model in the purchase department. In: *Proceedings of the 18 th International Conference on Information Technology for Practice. IT for Practice 2015. October 8-9, 2015, Ostrava, Czech Republic*, s. 23-32. ISBN 978-80-248-3820-5. Dostupné také z: <http://www.cssi-morava.cz/new/doc/IT2015/sbornik.pdf>.

UHLÍŘOVÁ, Z., 2013. *Kompetenční model jako nástroj řízení v organizaci*. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta sociálních studií. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/389871/fss_m/tsDP-uhlirovaZ.pdf

Kompetence jsou nejčastěji odvozeny od sociálně psychologického modelu, přičemž se předpokládá, že manažer potřebuje kromě základních kompetencí též interpersonální kompetence a kompetence sebeřízení. Kompetenční model od jedinců k firmě předpokládá, že firma sestává z kompetentních jedinců. Je tvořen jednotlivými kompetencemi, které jsou systematizovány podle nějakého klíče. Daný kompetenční model musí navazovat na dva typy strategií: business a personální a dále na singulární personální činnosti. Návaznost na business strategii označujeme v jazyce strategického řízení vertikální integrace. Návaznost, resp. provázanost jednotlivých personálních činností s kompetenčním modelem, nazýváme horizontální integrací. Druhý typ kompetenčního modelu – kompetenční model jako most mezi business strategií a personální strategií, je praktickým nástrojem vertikální integrace.

Další typy kompetenčních modelů:

- a) Model ústředních kompetencí pracuje se společnými a obecnými kompetencemi všech zaměstnanců v organizaci bez ohledu na pozici v hierarchii či na roli. Jedná se např. o kompetence typu spolupráce, zlepšování procesů, dodržování standardů jakosti.
- b) Specifický kompetenční model vytváříme za účelem identifikace těch kompetencí či kvalit manažerů, které je činí úspěšnými v daných pozicích (detailní popis charakteristik očekávaného chování manažerů doplněný o podnikatelské cíle jejich úseků, oddělení či procesů a cílů organizace na nejbližší roky).
- c) Generický kompetenční model obsahuje seznam kompetencí shodných pro většinu konkrétních manažerských pozic v organizaci.

Aplikaci kompetenčních modelů v dílčích firmách zjišťujeme pozorováním, rozhovory, dotazníkovým šetřením, analýzou vnitropodnikových materiálů.

Zadání samostatné práce (úkolů)

Na základě prostudování práce: BURIAN, J., 2010. *Reaktivní multiagentní modely v ekonomii*. Doktorská disertační práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Fakulta informatiky a statistiky. Katedra informačního a znalostního inženýrství. Dostupná z: http://eldar.cz/cognition/complex/articles/burian_rACE.pdf, zodpovězte otázku, jaká je budoucnost multiagentních modelů.

Řešení:

„V modelech, které popisují v této práci, dochází k jevům, které by bylo možno nazvat samoorganizací, pouze v modelu etnocentrického chování (v důsledku lokality interakcí a

reprodukce) a v modelu transakčních nákladů na finančních trzích (v důsledku stádního chování agentů). Model evoluce averze k riziku a nejistotě i model monopsonu na trhu práce jsou spíše ilustrací dynamiky komplexního systému v zajímavé situaci. Právě k takovému využití jsou multiagentní modely mimořádně vhodné... Se zvyšujícím se výkonem výpočetní techniky a technologií automatického sběru a sémantické analýzy dat by v budoucnosti mohlo být stále snazší vytvářet složité modely kalibrované na reálná data. Multiagentní modely by se mohly stát praktickým nástrojem běžně využívaným deduktivně pro předpověď vývoje reálných systémů“ (Burian 2010, s. 80-81).

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 56-57)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 28-33, s. 39-50)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 14-15, s. 33-34, s. 130-132)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 110-148, s. 152-153)

VLČEK, J., 2017. *Makroekonomie a ekonomická analýza*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-794-3. (s. 41-66)

3.10 Příklad postupu ověření platnosti hypotézy, kvantitativní výzkumná strategie. Experiment a kvaziexperiment

Klíčová slova

kvantitativní výzkum, hypotézy, objektivnost, experiment, kvaziexperiment

Cíle kapitoly

Procvičit postup ověření platnosti hypotézy, stanovení kvantitativní výzkumná strategie, soustředit se na objektivnost, měření, experiment a kvaziexperiment.

Výstupy z učení

- 1.5 navrhne výběrový soubor tak, aby byl reprezentativní vůči základnímu souboru

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Popište statistické testování hypotéz.

Řešení:

V ekonomickém a ekonometrickém výzkumu obvykle užitečnou hypotézu (používá se i označení teorie, teze) poznáme podle toho, že je netriviální. Pokud existuje jednoznačná odpověď na naši hypotézu, nemusíme výzkum provádět. Hypotéza musí být smysluplná, krátká a srozumitelná pro odbornou veřejnost. U výzkumu postaveného na analýze dat je vhodné, aby hypotéza byla do určité míry testovatelná. Musí existovat metoda, experiment nebo jiné postupy, kterými se dá teze prozkoumat.

Statistické testování hypotéz využívá konceptu zamítání nulových hypotéz (H_0). Nulová hypotéza je vždy součástí každého statistického testu. Například pro otestování vhodnosti a smysluplnosti regresního modelu jako celku se používá několik statistických testů. Ramseyho RESET test má nulovou hypotézu H_0 : Testovaný regresní model je vhodně specifikován. Whiteův test má nulovou hypotézu H_0 : V testovaném regresním modelu není přítomna heteroskedasticita. Oba testy produkují určitou statistiku, která je závislá na počtu pozorování a počtu proměnných (např. $F=14,5$). K tomuto číslu je vždy stanovena p-hodnota (p-value), která je rozhodující pro rozhodnutí o zamítnutí hypotézy. Tato p-hodnota nabývá hodnoty od 0 do 1, a proto ji lze interpretovat i v procentech (např. $0,075 = 7,5 \%$). Pro

zamítnutí hypotézy je nutné stanovit si hladinu významnosti alfa. Statisticky jde o tzv. chybu prvního druhu a je to určitá srovnávací základna právě pro p-hodnotu (p-value). Ve společenských vědách bývá nejčastěji na 5 až 10 %, v exaktních vědách pak na nižší úrovni v závislosti na oboru.

Pro následující příklad jsme stanovili hladinu významnosti alfa 5 %, která říká, že zamítáme nulovou hypotézu, pokud p-value bude pod 5 % včetně.

- Ramseyho RESET, p-hodnota = 0.001: Jak rozhodneme? Uvedená p-hodnota je menší než hladina významnosti alfa 0,05, proto zamítáme tvrzení uvedené v H_0 . To znamená, že zamítáme tezi, že testovaný regresní model je vhodně specifikován. Jinými slovy, není vhodně specifikován.
- Whiteův test, p-hodnota = 0.04: Jak rozhodneme? Uvedená p-hodnota je menší než hladina významnosti alfa 0,05, proto zamítáme tvrzení uvedené v H_0 . To znamená, že zamítáme tezi, že v testovaném regresním modelu není přítomna heteroskedasticita. Jinými slovy v modelu je přítomna heteroskedasticita.
- Ramseyho RESET, p-hodnota = 0.41: Jak rozhodneme? Uvedená p-hodnota (41 %) je větší než hladina významnosti alfa 0,05 (5 %), proto nezamítáme tvrzení uvedené v H_0 . To znamená, že nezamítáme tezi, že testovaný regresní model je vhodně specifikován. Jinými slovy, je vhodně specifikován.
- Whiteův test, p-hodnota = 0.74: Jak rozhodneme? Uvedená p-hodnota (74 %) je větší než hladina významnosti alfa 0,05 (5 %), proto nezamítáme tvrzení uvedené v H_0 . To znamená, že nezamítáme tezi, že v testovaném regresním modelu není přítomna heteroskedasticita. Jinými slovy v modelu není přítomna heteroskedasticita.

Ukazuje se, že záleží na tvrzení, které je uvedeno v nulové hypotéze a nejde vždy o negativní tvrzení, které zamítáme. Celá ekonometrie je postavena na testech, testových kritériích, které mají nulové hypotézy (t-test regresního koeficientu, t-test pro analýzu rozptylu, F-test pro více regresních koeficientů, chí kvadrát test dobré shody aj.).

Zadání samostatné práce (úkolů)

Zjistěte základní znaky experimentu, který má předpoklady být vnitřně validní, a podmínky pro formování kauzálních závěrů a metody kontroly vnějších proměnných.

Řešení:

Základní znaky experimentu, který má předpoklady být vnitřně validní, jsou a) manipulace s nezávisle proměnnou nebo proměnnými, tj. předpokládanou příčinou; b) měření závislé proměnné, proměnných tj. předpokládaných efektů, důsledků; c) kontrola všech jiných proměnných, které by mohly alternativně vysvětlovat změny závislé proměnné, tj. nežádoucí (vnější, matoucí).

Uvedené znaky experimentu úzce souvisí s podmínkami pro formování kauzálních závěrů:

a) pokud má předpokládaná příčina (nezávisle proměnná) předcházet následku (závisle proměnná), je nutné nejprve manipulovat (měnit) úrovně nezávisle proměnné, a až po této manipulaci se dívat na možné změny v závisle proměnné

b) pokud má existovat mezi dvěma proměnnými kovariance, potom nelze pouze měnit úrovně nezávisle proměnné, ale je nutné měřit i hodnoty závisle proměnné a nějak je následně porovnávat ve vztahu ke změnám v nezávisle proměnné;

c) pokud jsme se přesvědčili, že tato kovariance není náhodná, musíme pak co nejlépe zabezpečit, aby se nám do vztahu nevměšovaly jiné proměnné, jejichž působení by mohlo reálný vztah mezi nezávisle a závisle proměnnou zkreslit anebo úplně zdeformovat.

Zásadním problémem je problém kontroly nežádoucích (vnější, matoucí) proměnných. Mezi ně zařazujeme například historii, zrání a přirozený vývoj, neekvivalentnost skupin, efekt měření, chybu měrného nástroje, experimentální mortalitu, reaktivitu pokusných osob, očekávání ze strany experimentátora.

Mezi metody kontroly vnějších proměnných patří: eliminace, stabilizace a zkonstatění, znáhodňování a vyrovnávání, transformace vnější proměnné na nezávisle proměnnou.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 56-57)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 28-33, s. 39-50)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 83-92)

- HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 43-49)
- MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 110-147)

3.11 Zpracování výzkumných výsledků. Psaní vědeckého textu.

Případová studie. Prezentace seminárních prací

Klíčová slova

výzkumné výsledky, vědecký text, případová studie

Cíle kapitoly

Procvičit psaní kvalifikační práce jako vědeckého textu. Zopakovat si psaní případové studie, seznámit se s posledními trendy při psaní případových studií se zvláštním důrazem na ekonomiku podniku a management.

Výstupy z učení

- 1.7 interpretuje výsledky realizovaného výzkumu
- 1.8 zhodnotí design empirického výzkumu a identifikuje jeho slabá místa

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Seznamte se s těmito případovými studii:

1) ČECHOVÁ, K., 2017. *Způsoby financování neziskové organizace: případová studie TK Stabil Brno*. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta.

Dostupné z: https://theses.cz/id/vqb29s/zaverecna_prace.pdf?info=1;isshlret=tanec%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dtanec%26start%3D72

2) MACHÁČ, J., L. DUBOVÁ a J. LOUDA, 2017. *Ekonomická analýza přírodě blízkých adaptačních opatření. Výsledky případových studií z Prahy, Brna a Plzně*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem: Fakulta sociálně ekonomická. Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku. Dostupné z: <http://www.ieep.cz/wp-content/uploads/2017/09/Ekonomick%C3%A1-1-anal%C3%BDz%C5%99%C3%ADrod%C4%9B-bl%C3%ADzk%C3%BDch-adapta%C4%8Dn%C3%ADch-opat%C5%99en%C3%AD-ve-m%C4%9Bst%C4%9B-2017..pdf>

Dále se seznamte s návodem na psaní případových studií:

MAREŠ, J., 2015. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. *Pedagogika*. **65**(2), 113-142. ISSN 0031-3815.

Poté doplňte do tabulky obsah jednotlivých kroků při přípravě případové studie:

Postup při sestavování výukové případové studie

Fáze přípravy (postup)	Otázky, popis
Definování cílů	
Výběr tématu	
Výběr výzkumné otázky	
Úvodní průzkum	
Analýza a hodnocení dostupné evidence	
Návštěva zkoumaného subjektu, kontakt s aktéry	
Sběr dat	
Analýza dat	
Napsání případové studie	
Konzultace	
Konečná úprava	

Řešení:

Fáze přípravy (postup)	Otázky, popis
Definování cílů	Pro který předmět? Pro jaký stupeň studia? Jakou teorii/oblast má případová studie demonstrovat?
Výběr tématu	vybrat konkrétní případ v určitém místě (mající ovšem povahu zkušenosti, kterou lze zobecnit)
Výběr výzkumné otázky	stanovit výzkumnou otázku, soustředit pozornost na omezený počet jevů
Úvodní průzkum	Které situace podnikatelské reality odpovídají zvolenému tématu a cíli? Jak lze o nich získat informace?

Analýza a hodnocení dostupné evidence	Existuje dostatek dat, údajů, informací? Je nutno modifikovat realitu? Vybrat způsob získávání informací (dat), způsob práce s nimi či jejich použití v argumentaci, a způsob jejich interpretace.
Návštěva zkoumaného subjektu, kontakt s aktéry	Práce s manažery apod., vnitropodnikovými materiály, pozorování, dotazování
Sběr dat	Shromáždění dat, informací
Analýza dat	Jaké lze vyvodit závěry? Existují rozpory mezi daty, informacemi? Je shromážděn dostatek informací pro porozumění problému? Vystihnout důležité vztahy a případně odkrýt příčinné souvislosti, které mají vliv na stav popisovaného případu.
Napsání případové studie	Je problém dostatečně zřetelný? Má případová studie kromě hlavních i vedlejší témata? Je dostatek informací ke každému tématu? Jsou jasné otázky k řešení?
Konzultace	Oponentský názor jiného odborníka na případovou studii.
Konečná úprava	Úprava na základě oponentského názoru (posudku).

Můžete též využít text: ŠTRACH, P., 2007. Tvorba výukových a výzkumných případových studií. *Acta Oeconomica Pragensia*. **15**(3), 22-36. ISSN 0572-3043.

Zadání samostatné práce (úkolů)

A) Popište základní části vědeckého textu v oblasti kvantitativního a kvalitativního výzkumu.

Řešení:

1. Název
2. Abstrakt

3. Klíčová slova
4. Klasifikace JEL (http://www.aeaweb.org/journal/jel_class_system.html)
5. Úvod (zasadit předmět zkoumání do širších souvislostí, definovat cíl, současný stav poznání, zhodnocení zdrojů, uvést logickou strukturu textu)
6. Vnitřní text (specifikace a popis modelů a metod, popis vstupních dat, postup řešení)
7. Vlastní výsledky a interpretace/diskuse (výsledky experimentů, simulací, výpočtů, statistického šetření apod.), komentář nejdůležitějších výsledků, interpretace a diskuse o výsledcích, zjištěních)
8. Závěr
9. Seznam zdrojů

B) Seznamte se s textem: DERNTL, M., 2014. Basics of research paper writing and publishing. *Int. J. Technology Enhanced Learning*. 6(2), 105-123. Dostupné z: <http://dbis.rwth-aachen.de/~derntl/papers/misc/paperwriting.pdf>

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 17-30)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 93-102)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 399-412)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting. ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 75-77, s. 155-157)

3.12 Evaluace a její typy. Prezentace seminárních prací

Klíčová slova

kvantitativní přístup, analýza dat, obsahová analýza, statistická analýza, big data, evaluace, ekonometrie

Cíle kapitoly

Procvičit si typy evaluací, aplikovat evaluace na kvantitativní a kvalitativní výzkum, zhodnotit využití metody a techniky v rámci evaluace, pracovat s evaluačními případovými studii.

Výstupy z učení

- 1.6 realizuje výzkum

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Prostudujte text HARTLOVÁ, M. a L. BUMBÁLEK, 2015. Název případové studie: Zkušenosti s využitím metody případových studií pro zhodnocení dopadů projektů OP LZZ. *Evaluační teorie a praxe*. 3(2), 102-113. ISSN 2336-114X. Dostupné z: http://www.naviga4.cz/uploads/casopis_ETP_pripadova_studie.pdf Vypište použité metody při evaluaci a seznamte se s jejich zhodnocením.

Řešení:

„*Souhrnný přehled dalších využitých metod a technik v rámci evaluace*

a) *Desk research: Dotazníkové šetření zadavatele mezi příjemci, IS MONIT7+ (projektové žádosti, monitorovací zprávy apod.), internetové zdroje (webové stránky příjemců, projektů apod.), výstupy z projektů (metodiky, videa, informační brožury apod.), odborné zdroje k tématům (např. sociální podnikání), statistické zdroje (např. ČSÚ).*

b) *Terénní šetření: Individuální polostrukturované rozhovory – IDI (příjemci a partneři projektů, zástupci cílových skupin, zástupci klíčových aktérů), fokusní skupiny nebo skupinové rozhovory (zástupci příjemců projektů – členové realizačního týmu projektu, zástupci cílových skupin, zástupci klíčových aktérů), dotazníkové šetření – CAWI (zástupci*

cílových skupin), telefonické šetření – CATI (např. odborní garanti projektů, zástupci cílových skupin, zástupci klíčových aktérů)“ (Hartlová, Bumbálek 2015, s. 108).

„Zhodnocení designu evaluace, tedy kombinace detailního hodnocení s pomocí případových studií a následné meta-analýzy charakteristik projektů, je provedeno ve vztahu k definovaným cílům hodnocení“ (Hartlová a Bumbálek 2015, s. 109).

Zadání samostatné práce (úkolů)

Detailně si prostudujte studii: BLAHOVEC, V., 2013. Zaměstnatelnost absolventů vysokých škol (Evaluační případová studie z ISS FSV UK). *Evaluační teorie a praxe*. 1(1): 69-100. ISSN 2336-114X. Dostupné z: <https://www.evaltep.cz/soubor/zamestnatelnost-absolventu-vysokych-skol-pdf>.

Zodpovězte otázky: Jaké evaluační otázky stanovil autor studie? Co je evaluační design? Jak autor sebral kvantitativní data? A jak shromáždil kvalitativní data? Jak probíhal evaluační proces?

Řešení:

Evaluační otázky:

„Vybavil ISS FSV UK své absolventy alespoň na 90 % komunikačními dovednostmi, počítačovou gramotností, schopností orientovat se a osvojit si nové poznatky, koncepčním a analytickým myšlením, odbornými praktickými zkušenostmi a dovednostmi a schopností argumentovat a kriticky myslet?“

- Vybavil ISS FSV UK své absolventy alespoň na 80 % schopností týmové práce, znalostí cizího jazyka a sebe prezentačními dovednostmi?*
- Vybavil ISS FSV UK své absolventy alespoň na 70 % kreativitou, odbornými teoretickými znalostmi, organizačními schopnostmi a tolerancí či schopností uznat cizí názor?*
- Vybavil ISS FSV UK své absolventy alespoň na 60 % odbornými teoretickými znalostmi?“ (Blahovec 2013, s. 79).*

Evaluační design či návrh je strategie, jak se bude evaluace provádět – tedy jakým způsobem budeme evaluovat. Nejedná se o přesný pracovní plán, neboť neobsahuje přesný sled kroků, kdo, co a kdy bude dělat. Při plánování evaluačního designu je užitečným nástrojem tzv. matice evaluačního designu, která pro jednotlivé evaluační otázky specifikuje důležité prvky

pro její zhodnocení jako je design, zdroje informací, nástroje pro sběr a analýzu a další informace, které evaluátorovi na samém začátku pomohou udělat si představu, jak bude vypadat evaluace a co všechno bude potřebovat a bude muset udělat, aby zodpověděl evaluační otázky.

„Kvantitativní data, na kterých je realizována výraznější část analytické části práce, byla sbírána pomocí vlastního on-line výzkumu nazvaného Perspektiva 2013. Ten sestává z 27 uzavřených otázek, dvou otázek uspořádaných do formy Likertovy škály, jedné otevřené otázky a sociodemografických otázek“ (Blahovec 2013, s. 81).

Kvalitativní data sebral pomocí rozhovorů.

Evaluační proces se stával z identifikace cílů evaluovaného programu, logického modelu evaluace, identifikace zainteresovaných stran a jejich zájmů, upraveného logického modelu s kritérii úspěchu.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 230-269, s. 271-336)

Doporučená literatura

HENDL, J., 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0981-2. (s. 429-449, s. 665-681)

3.13 Prezentace seminárních prací, procvičování antiplagiátorských programů a standardů chování výzkumných pracovníků

Klíčová slova

antiplagiátorské programy, standardy chování, etika

Cíle kapitoly

Procvičit znalosti o antiplagiátorských programech a etice ve výzkumu, prohloubit znalosti o klíčových etických principech uznávaných ve vědecké komunitě, především o dobrovolnosti účasti a poctivosti v analýze dat a prezentaci výsledků.

Výstupy z učení

- 1.6 realizuje výzkum

Příklad, uvedení vzorového úkolu

Seznamte se s antiplagiátorskými programy v zahraničí.

Řešení:

Ke zjištění plagiátu je v zahraničí využíváno množství detekčních systémů (detection tools).

Jedná se například o:

- Prevent Plagiarism in Published Works (<http://www.ithenticate.com/>),
- Turnitin (<http://www.turnitin.com/>),
- SafeAssign (<http://www.mydropbox.com/>),
- Copy Catch Gold (<http://www.liv.ac.uk/csd/software/plagiarism/copycatch/>).

Zadání samostatné práce (úkolu)

Proč je neetické využít během studia služeb tzv. presto papers nebo paper mills?

Řešení:

Tzv. presto papers (úkoly narychlo) nebo též paper mills (úkoly na zakázku) jsou aplikace, kde lze získat zpracované texty, různé materiály, referáty a úlohy. Můžeme je kopírovat zdarma, za úplaty nebo výměnou za vložení vlastní, jiné vyhotovené práce. Mnoho firem se

zabývá obchodem s texty kvalifikačních prací, jinými slovy – za peníze si můžete objednat práci a firma ji pro vás zhotoví. Cena za stránku se pohybuje od 200 do 400 korun.

Firmy se snaží deklarovat, že nejde o porušování zákona a etických norem. Například firma „Referáty za babku!“ tvrdí: „*Naše profesionální poradenství v oblasti referátů a odborných či propagačních textů staví na stoprocentní diskrétnosti a informace o Vás podléhají zákonu o ochraně osobních údajů. Poskytujeme profesionální koncepční zpracování referátů nikoli proto, abychom někoho zrazovali od studijních povinností, ale abychom efektivně při studiu pomohli.*“ Podle právního výkladu je totiž možné tvrdit, že jakmile se oficiálně jedná o „poradenství“ či „podklady“, podniká firma podle současných zákonů legálně, navíc se firma odvolává na ochranu osobních údajů, a slibuje, že všechny informace o zákaznících jsou brány jako obchodní tajemství. Do konfliktu se zákonem se tedy dostávají pouze studenti, neboť firma neodpovídá za to, co studenti s jejich „podklady“ učiní. Pokud koupenou práci odevzdají, aniž by uvedli, že vznikla na komerční bázi, jedná se o nelegální postup.

Student, který si u firmy zaplatí zhotovení referátu, se samozřejmě v každém případě dopouští neetického chování, neboť podle imatrikulačního slibu a předpisů má odborné práce vypracovat samostatně.

Studijní literatura

Povinná literatura

HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1. (s. 62-63)

PUNCH, K., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5. (s. 86-87)

VOCHOZKA, M. et al., 2016. *Metodika odborné práce*. 2. dopl. a rozš. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7468-108-0. (s. 30-33)

Doporučená literatura

BHATTACHERJEE, A., 2012. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*. 2nd edit. Tampa: University of South Florida. ISBN 978-1475146127. (s. 137-142)

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9. (s. 157-159)

MOLNÁR, Z. et al., 2012. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting.
ISBN 978-80-7259-064-3. (s. 149-154)